

KIDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 2 • 2017

MIHIN
SINÄ

USKOT?

KIDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 2 • 2017

www.ulapland.fi/kide

Kide on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti. Seuraava Kide ilmestyy lokakuussa 2017.

Päätoimittaja MARJO LAUKKANEN

Toimittaja OLLI TIURANIEMI

Toimittaja SARI VÄYRYNEN

Art Director REETTA LINNA

Valokuvaaja ANNA-LEENA MUOTKA

Ilmoitusvaraukset: Reetta Linna, 040 4844 133

Päätoimittaja puh. 040 4844 296

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Painos 5 500 kpl, painopaikka Erweko Oy, Oulu 2017. ISSN 0787-0965.

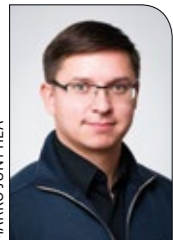
Lehti ottaa sitoumukselta vastaan aineistoja, mutta pidättää oikeuden muokata niitä.

Mediakortti ja osoitteenmuutokset:

www.ulapland.fi/kide. Julkaisija:

Lapin yliopisto/Viestintä, PL 122, 96101 Rovaniemi.

tekijä

MARKO JUUNTILA

Mikko Vehkaperä

Opintopäällikkö,
yhteiskuntatieteiden tiedekunta
ja Matkailualan tutkimus- ja
koulutusinstituutti

Vehkaperä on kirjoittanut tähän lehteen levyarvion lisäksi artikkelin opetussuunnitelmien työelämävalmiuksista.

”Kirjoitan lehteen levyarvioita. Yleensä arviointi menee saman, itselleni luontevaksi muodostuneen kaavan mukaan. Ensin kuuntelen levyä kerran vain musiikista nauttien. Seuraavana päivänä kuuntelen levyä analyttisemmin läpi: mikä oli hyvää, mistä en pitänyt. Sen jälkeen mietin, mikä on kaikkein tärkeintä, mitä haluan levystä sanoa. Useimmiten vaikeutena ei ole keksiä sanottavaa, vaan päinvastoin saada kaikista oleellisin mahtumaan hyvin rajalliseen tilaan. Jokaisen sanan ja sanamuodon tulee olla tarkoin valittu. Parin lauseen kirjoittamisessa hurahtaa äkkiä tunti, joskus jopa kaksi.”

TEKIJÄ-palstalla esitellään lehden tekijöitä.

POHJOISEN PUOLESTA

- 4 Jälkiä **MARKKU HEIKKILÄ**
Sámegillii **PIGGA KESKITALO**,
PIRJO KRISTIINA VIRTANEN & TORJER OLSEN
- 5 Mie
- 6 Aura
Luovat
- 7 Arktis
Kolumni **ANNE KIRSTE AIKIO**
- 8 Kiehinien **OLLI TIURANIEMI**
Arviot

TUOKIO

- 28 Tuokio arktisessa **ARI-MATTI NIKULA & IRMA VARRIO**

OPISKELUA

- 30 Sarjakuva **SUVI PESONEN**
Blogi **MIRKA MOKKO**
- 31 Opiskelu-uutiset
- 33 Alumni

KITEYTYKSET

- 34 Tutkimus **Pohjoiseen painottuvaa ihmistutkimusta**
- 36 Opiskelu **Työelämävalmiuksien oppiminen**
- 38 Taide **Veistoksellinen valokuva**
- 42 Taide **Kuka löysi Nordkappin?**

HIPUT

- 44 Kotisivu
- 45 Eskon puumerkki **HEIKKI HUILAJA & JARNO VALKONEN**
- 46 Julkaisuja
- 48 Väitökset
- 49 Lyhyet
- 58 Hiutaleita **KALLE LAMPELA**

TEEMA Mihin sinä uskot?

Jos haluat sohaista muurahaispesää, puhu uskonnosta. Harva asia on samanaikaisesti yhtä henkilökohtainen ja poliittisesti latautunut.

9 Pääkirjoitus **TAPIO NYKÄNEN** Miten uskontoa luetaan? • 10 Tässä valtakunnassa • 18 Uskonto haastaa tutkijansa • 22 Pyhyttä suojelemissa • 24 Uskonnon ja sukupuolen kirjavat risteymät
27 Kolumni **JAAKKO HÄMEEN-ANTTILA** Käänteinen peili

18

Uskontojen harjoittamisen muodot ovat aikansa ja kulttuurinsa tuotteita.

Lestadiolaisuus on poliittisesti kokoaan vaikutusvaltaisempi uskonnon alaryhmä Suomessa.

10

24

Keskustelu on sekä sukupuolittunutta että politisoitunutta.

Pohjoisen puolesta

Ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä.

ANNA-LEENA MUOTKA

jälkiä

Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikön kynästä
MARKKU HEIKKILÄ

ARKTINEN KUPLA?

Toukokuussa Suomi aloittaa Arktisen neuvoston puheenjohtajana. Siitä on jo etukäteen puhuttu pitkään ja paljon. Olen itsekin ollut mukana tätä puhetta tuotamassa, Arktisen keskuksen töissä se ikään kuin kuuluu kuvioon. Sen sijaan Suomen toisella laidalla asuvien iäkkäiden vanhempini ei pitäisi kuulla tällaisesta asiasta juuri mitään. Mutta he kuulevat, koska arktisuus on koko ajan uutisissa ja poliitikkojen huulilla joka puolella maata.

Arktiset seminaarit ja konferenssit vetävät väkeä tuvat täyteen. Lobbaajat lobbailevat ja uusia toimijoita ilmaantuu käsi pystyssä: mekin tahdomme mukaan! Arktisen neuvoston työn todellisuus tuntuu aivan toiselta kuin sen ympärillä kupliva kiinnostus. Onhan se toki iso asia. Kokouksia pidetään, puhetta on paljon, jotain myös päätetään. Silti odotukset tuntuvat olevan kohtuuttoman korkealla. Jos arktisuuden arvoa mitattaisiin pörssissä, tämä muistuttaisi pörssikuplaa.

Arktisissa konferensseissa ei haeta selitystä sille, mikä tuntuu tärkeimmältä: miksi tämä oikein kiinnostaa näin tavattoman paljon juuri nyt?

SÁMEGILLII

Dán spálttas čáallet olbmot, geat beroštit sámedutkamušas, sámegeielas ja sámekultuvrras. Palstalla kirjoittavat saamentutkimuksesta ja -kulttuurista sekä saamen kielestä kiinnostuneet henkilöt.

EAMIÁLBMOGIID DUTKANMETODAT -BARGOBÁJIT

Eamiálbmogiid dutkanmetodat deattuhtit kvalitatiivvalaš lahko-neami, čiekŋjalis ipmárdusa, oassálastima ja eihkalaš prinsihpaid vuhtiiváldima. Suoma kulturuhtaráju ruhtadan diehtagiid rasttil-deaddji ja miehtásámi bargobádjefidnu guorahallá eamiálbmogiid dutkanmetodaid geavaheami universitehttaoahpahas globálalaččat ja veardádalli vugiin. Fidnu jođiheadjain leat eamiálbmotdutkanmuša veahkkeprofessor Pirjo Kristiina Virtanen Helssega universitehtas, Sámi allaskuvlla veahkkeprofessor ja Lappi universitehta universitehtalektor Pigga Keskitalo ja UiT Norgga ártkalaš universitehta veahkkeprofessor Torjer Olsen.

Fidnu guorahallá eamiálbmogiid dutkanmetodaid geavaheami vásáhusaid universitehttaoahpahas ja oahppamis. Lassin dat ovdidda eamiálbmogiid dutkanmetodaid geavaheami akatemijias ja daid árvvoštallanvuogiid. Fidnus lea fárus buohkanassii 20 dutki miehtá Sámi. Fidnu olis ordnejuvvojit jahkásaččat golbma bargobáji. Veahkkeruhta lea guovttejagát, oktiibuot 100 000 eur. Vuosttaš deaivvadeapmi lea Sámi allaskuvllas miessemánus 2017.

ALKUPERÄISKANSOJEN TUTKIMUSMETODIT -TYÖPAJAHANKE

Alkuperäiskansojen tutkimusmenotit korostavat laadullista otetta, syvää ymmärrystä, osallistumista sekä eettisten periaatteiden huomioon ottamista. Suomen kulttuurirahaston rahoittama poikkitieteellinen ja yhteissaamelainen työpajahanke tutkii alkuperäiskansojen tutkimusmenotien käyttämistä yliopisto-opettamisessa globaalisti ja vertailevasti.

Hankkeessa tarkastellaan alkuperäiskansojen tutkimusmenotien käytön kokemuksia yliopisto-opetuksessa ja -oppimisessa. Lisäksi kehitetään alkuperäiskansojen tutkimusmenotien käyttöä akatemiassa sekä niiden arviointimenetelmiä. Mukana on kaikkiaan 20 tutkijaa saamelaisten asuttamista maista, joissa myös järjestetään hankkeen aikana kolme työpajaa vuosittain. Apuraha on kaksivuotinen, yhteensä 100 000 euroa. Ensimmäinen tapaaminen on Sámi allaskuvlassa toukokuussa.

PIGGA KESKITALO

Universitehtalektor, pedagogihka dieđagoddi
Veahkkeprofessor, Sámi allaskuvla
Yliopistonlehtori, kasvatustieteiden tiedekunta
Apulaisprofessori, Sámi allaskuvla

PIRJO KRISTIINA VIRTANEN

Veahkkeprofessor, Helsset universitehtta
Apulaisprofessori, Helsingin yliopisto

TORJER OLSEN

Veahkkeprofessor, UiT Norgga ártkalaš universitehtta
Apulaisprofessori, UiT Norjan arktinen yliopisto

ANNA-LEENA MUOTKA

mie

KAISA-MARIA KIMMEL

Terveydenhuollon priorisointia tutkimassa

Priorisointi eli tärkeysjärjestykseen asettaminen on sairaaloiden ja terveyskeskusten arkea. Lääkärit ja hoitajat päättävät päivittäin, millaisia hoitoja potilaille suositellaan ja ketä hoidetaan ensin. Päätökset tehdään lääketieteellisin kriteerein ja potilaiden yksilöllisen tilanteen perusteella.

Joskus päätökset johtavat kanteluihin tai muistutuksiin, joita käsittelevät juristit. Silloin arvioidaan esimerkiksi, kuinka pitkä odotusaika toimenpiteeseen on kohtuullinen tai missä määrin hoidossa tapahtunut virhe on vaikuttanut lopputuloksiin.

Väitöskirjatutkija Kaisa-Maria Kimmel tutkii sitä, ymmärtävätkö lääkärit ja juristit toisiaan ja jos eivät, mistä tämä johtuu. Tavoitteena on kehittää yhteistä kieltä.

– Eri tahojen päätösten taustalla olevan päättelyn hahmottaminen voi olla vaikeaa henkilöille, joilla ei ole lääketieteen tai toisaalta juridiikan osaamista. Eri alojen päättelyn ja käsitysten tutkiminen on tärkeää, jotta kumpikin taho puhuu

samasta asiasta, kun priorisointia kehitetään, tutkija sanoo.

Itse priorisointi ei ole niinkään juridinen kuin eettinen kysymys. Potilaita ja toimenpiteitä ei toisin sanoen aseteta tärkeysjärjestykseen yksityiskohtaisen lainsäädännön avulla vaan tilannekohtaisen harkinnan perusteella.

– Terveydenhuoltolaki määrittelee suomalaisen julkisen terveydenhuollon tärkeimmät tavoitteet, joihin kuuluvat muun muassa väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen. Terveydenhuollossa päätösten lähtökohtana on kuitenkin potilaan yksilöllinen tilanne ja tarpeet, ja näin sen kuuluu olla, Kaisa-Maria Kimmel selventää.

Se, että priorisointi on eettinen kysymys, vaikuttaa vahvasti Kimmelin tutkimuksen kohteeseen eli lääkärin ja juristin kommunikointiin. Juristit eivät aina tunne terveydenhuoltoa niin hyvin, että osaisivat asettua päätöksen tehneen lääkärin asemaan. Lääkärit puolestaan raamittavat asiat toisinaan vain lääketieteelliseksi ratkaisuksi, vaikka ne olisivat myös eettisiä kysymyksiä.

TAPIO NYKÄNEN

AUTTAAKO KESKITTÄMINEN KOTITALOUKSIA?

Lapin yliopiston Arktinen keskus on ollut mukana kansainvälisessä RESCuE-tutkimuksessa, jossa selvitettiin, miten eurooppalaiset kotitaloudet ovat selviytyneet vuoden 2008 laman jälkeen. Suomessa tutkimusalueena oli Lappi.

Tutkimus osoittaa, että vuoden 2008 talouslama Euroopassa sekä julkisten palvelujen leikkaukset, työttömyys ja työehtojen heikentäminen ovat vähentäneet vähävaraisten kotitalouksien kykyä selviytyä ongelmistaan. Toisaalta erityisesti matalan kynnyksen julkiset

palvelut ovat kantaneet kotitalouksia yli vaikeiden aikojen.

Tutkimusprofessori Monica Tennberg sanoo, että tulokset ovat ristiriidassa suunnitellun sosiaali- ja terveysalan uudistuksen kanssa, joka keskittäisi sote-palvelut asutuskeskuksiin, digitalisoisi sote-palveluita sekä vahvistaisi palveluiden markkinalähtöisyyttä.

– Tutkimuksemme valossa näyttäisi siltä, että julkisten palveluiden huono saavutettavuus voi heikentää kotitalouksien selviytymistä entisestään tervey-

den, ravitsemuksen ja työn kuormittavuuden suhteen.

Tennbergin mukaan julkisten palveluiden tavoitettavuus, saatavuus ja infrastruktuuri ovat erityisen tärkeitä Lapsissa, jossa etäisyydet ovat pitkät ja asutus harvaa. Esimerkiksi sähköiset palvelut eivät tavoita kaikkia lappilaisia tasapuolisesti.

Hankkeen loppuraportti julkaistaan ensi vuonna.

OLLI TIURANIEMI

luovat

Taiteellista toimintaa
Lapin yliopistossa

ISPO MÜNICH

VAATETUSSUUNNITTELUN OPISKELIJAT URHEILUALAN MESSUILLA

Vaatetussuunnittelun maisteriopiskelijat tutustuivat ISPO Müncheniin, joka on yksi urheilualan suurimpia messuja. Elina Ahola, Minna Kallioharju ja Sanni Vierelä osallistuivat nelipäiväiseen ISPO Masterclass -työpajaan, joka rakentaa siltaa urheiluteollisuuden, korkeakoulujen ja suunnittelijaopiskelijoiden välille. Opiskelijoita kannustettiin ajattelemaan urheiluvaatetusta uudella tavalla ja pohtimaan tulevaisuuden mukanaan tuomia uudenlaisia tarpeita.

Työpajassa opiskelijat toimivat kansainvälisissä ryhmissä, joissa suunniteltiin tulevaisuuden takkeja eri käyttäjäryhmille. Lopuksi suunnitelmat esiteltiin urheilualan toimijoille ja kaikki työt kommentoitiin. Ryhmätöiden lisäksi työpaja koostui monista yritysvierailuista ja -esittelyistä sekä asiantuntijaluennoista. Läpileikkaava teema oli kestävä kehitys. Paljon pohdittiin myös urheilun ja muiden elämänalueiden sekoittumista, mikä näkyy urheilu- ja muotivaatetuksen voimakkaana vaikutuksena toisiinsa.

– Matkan paras anti oli huomata, että omat opinnot vastaavat nykypäivän työelämän tarpeeseen, myös kansainvälisesti. Sekä yritysintressissä että luennoilla meille painotettiin juuri niitä asioita, joita koulutusohjelmassamme pidetään esillä, Minna Kallioharju kertoo.

arktis

Tieteestä yli rajojen

PERHOSET KUTISTUVAT GRÖNLANNISSA

Ilmasto muuttuu, omalla painollaan ja – juuri nyt varsinkin – meidän takiamme. Pallomme lämpeneminen on voimakainta arktisella alueella, eikä sitä voi enää estää, korkeintaan kohtuullistaa.

Osallistuin Ilmatieteen laitoksen järjestämään koulutukseen Helsingissä. Kahden päivän ajan kuuntelin tutkijoita, jotka yksi toisensa jälkeen listasivat ilmaston lämpenemisen vaikutuksia. Ne yltävät pienistä isoihin, ihan konkreettisesti.

Grönlannissa on havaittu eräiden perhoslajien jäävän aiempaa pienemmiksi. Esimerkiksi lapinkeltaperhosille lämpenemisen aiheuttama fysiologinen stressi on liikaa. Sama ilmiö vaivaa jääkarhuja, joiden pääravintoa ovat merijälle hengittämään nousevat hylkeet. Kun Jäämeri on aiempaa pidempään jäätön, sen varassa elävät jättiläiset kärsivät nählästä – ja kutistuvat.

MARJO LAUKKANEN

kirste

TAPIO SEPPÄLÄ

PYHYDESTÄ

Saamelaiskulttuuri tuntuu väljähtäneen käsiin kuin kotiäidin aamukahvi konsanaan. Väljähtämisellä tarkoitan, että arvot, filosofia, maailmankatsomus ovat hukkuneet kulutusyhteiskunnan touhokutsien alle, emmekä muista tai – vielä karmeampaa – edes tiedä, mikä meille on pyhää.

Sodan jälkeinen sukupolvi räpiköi elämässä eteenpäin iloisesti hyödyntäen luonnosta sen, minkä irti sai, ja eli, miten parhaaksi näki, jotta pärjää. Me pullamössösukupolvi olemme saaneet taakaksemme tämän kulutuksen perinnön ja ikuisen päänsäryn ilmastonmuutoksesta ja siitä realiteetista, että maapallon luonnonvarat ovat rajalliset.

Sukupolvien eri käsitykset luonnon käytöstä ja myös yksilöiden arvokäsitykset aiheuttavat yhteentörmäyksen, kun saamelaisten tulisi konsensusuksessa päättää luonnonvarojensa taloudellisesta hyödyntämisestä. Keskusteluun sekoitetaan vielä mausteena kysymys luonnon pyhydestä.

Onko uhrikivi hyvä turistinähtävyys ja pienyrittäjälle mahdollisuus tienata vai jollekin saamelaiselle merkityksellinen paikka? Onko saamelainen pyhyys sitä, että joku shamaani joikaa rumpu kädessä, vai onko se käsitys luonnon kunnioittamisesta ja sen suuruuden arvostamisesta? Me emme tiedä, koska uskontomme ja käsityksemme on ajan saatossa jyrätty tasaisen tappavaan tahtiin, ja jostakin on raha perheelle tienattava.

Kulttuurin väljähtämiseen tarvittaisiin mikro elvyttämään tilannetta paikaisesti tai ainakin roima lusikallinen pikakahvia sekaan. En minä ainakaan halua, ettei millään olisi mitään merkitystä, mikään ei olisi pyhää. En ole myöskään ajatellut myyväni perintömaitani Tenon varrelta kalastusoikeuksineen enkä pulloitettua vettä Sulaojan lähteestä. Koska jotkut asiat ovat vain pyhiä.

ANNE KIRSTE AIKIO
Läänintaiteilija

kiehinen

Viestintäpäälikkö veistellee peräpohjolan murthela sytykkeitä akateemisele keskustelule.

Sehän tuottavuusloikkii tämä juhulakalu semmosta hyrykyytiä etenkäsin, että etes uusien sanojen peräsä ei ehi ennää hihtaa. Ramile on nostettu muitten muasa hallituksen nyrkkitervehys, joka merkkää sitä, että päätet- hän ja sitte peruthan, jos tulee ritiikkiä eli vatuloihan ja puliveivathan oik- hen olan takkaa. Kansalaisten silimisä tämä näyttää sotekakulta, josta on jätetty reunat kuorruttamatta. Näin jokhainen saa vaphasti lusikoija kakus- ta niitä hilloja, joista tykkää. Peräpohjolaksi nyrkkitervehys on merkinny mustaa silimää ja nakukakku kesken jäänyttä savottaa.

Sitte on tietenkä tämä lihis ja sen kasvisversio vihis eli kasvispiirakka, jota on pietty iän kaiken Peräpohjolasa pupujen ruokana. Ja onhan meilä tietenkä oma kuivattu ahavaliha eli kuivis. Sitä ei saa sekottaa ahavakana- riihan, joka tarkoittaa ahavoitunutta eläkeläistä, joka assuu talavet eteläsä ja tulee sieltä Lapin kevähängile naama ruskiaksi nahkautunhena.

Kuuraliukhaus vois olla peräpohjolaksi vaikka kalijamakelit. Jos on otta- nu Levilä riittävästi kalijaa, niin tie muuttuu kalijamaksi ja maha kalijama- haksi. Nythän nämät kelit ja mahat lissääntyvät ko kauphoiin tulee entis- tä väkevämpää kalijaa. Onhan se loihakkaa katella ko sipsikalijaveggaanit kuuraliukastelevat hiprakasa pitkin kylän raittia pienjuomisen huumasa.

Kiky on peräpohjolaksi entisten miesten sonniossuuskunta iliman sonnia tai puimaossuunkunta iliman ryskää. Rake puolesthan merkkää yliopistoi- sa peräpohjolaksi sitä, että ko talon vanhin hirsikerta lahuua, niin sitä ei vaiheta ennää uuthen. Käytännösä tämä viittilöi sitä, että talo mataltuu, samalako istuthan persetorhhan ja ootelhhan kurkihirren sammaloitumista.

Urheilun puolela muotia ovat nämät pitokarvasukset. Peräpohjolasa net eivät ole mikhän uus tuote, karvapohjosa mäystinsuksia on käytetty täälä jo satoja vuosia sitte. Se on uutta Lapisaki urheilun sarala, että itte pyörääki nimitethän läskiksi ja karvapersenorttia napsutupakaksi.

Eläkearmahus merkkää sitä, että työttömänä voi mulijahtaa nälän kou- laamana eläkkehele palavelumuotoilun avula nyhtökauraa ja kynsipottu- ja syöhmän. Mutta enpä mie viitti löpissä joutavia tämän enemppää, ettei mene trumpismin puolele – post-truthin eli humpuukiksi hunteeraamishen.

OLLI TIURANIEMI

arviot

levy

Bouzoukilla kosmokseen

Jaakko Laitinen ja Väärä Raha:

NÄENNÄINEN

Playground Music 2016

Rovaniemeläisille tuttu etno-orkesteri jatkaa uu- della levyllään elinvoimaista ja hyperaktiivista tyy- liään. Meno äityy paikoin jopa riehakkaaksi, mutta onneksi soitto pysyy silloinkin rytmin ja puhtauden suhteen tarkkana.

Levyllä balkanilais-itämaiset vivahteet sulautuvat Suomi-melodioihin hauskan ristiriitaisella tavalla. Jaakko Laitinen tulkitsee eksistentiaaliset teksti- napakasti ja selkeästi artikuloiden, joskin pysyen ääniskaalassaan turvallisella alueella.

Parasta levyssä on sen livekeikanomainen ener- gia. Toisaalta siinä piilee myös vaara: useista ma- kupaloista huolimatta yhteen soittoon kuunneltuna alkaa balalaikkaan nopeasti kyllästyä.

MIKKO VEHKAPERÄ

kirja

Suomi Saksan keisarin protektoraattina

Marjaliisa Hentilä ja Seppo Hentilä:

SAKSALAINEN SUOMI 1918

Siltala 2016

On sanottu, että Suomi pelastui vuonna 1918 Sak- san avulla ja onneksi myös Saksan avusta. Suomea voidaan luonnehtia saksalaisten ”siirtomaaksi” ni- den sopimusten perusteella, joita maat jo olivat eh- tineet solmia.

Britit olivat rantautuneet Jäämeren rannalle. Sak- salaistenkin kiinnostus kohdentui Pietarin lisäksi Muurmannin ja Kantalahden suuntaan. Myös Rova- niemelle komennettiin saksalaisia sotilaita, joiden tehtävänä oli vihollisen tiedustelu. Saksalaisista Rova- niemellä olisi lukenut mielellään hieman lisääkin.

RAINER SALOSENSAARI

Miten uskontoa luetaan?

Ihmiset eivät pelkisty uskontoonsa.

ANNA-LEENA MUOTKA

Länsimaisten yhteiskuntien maallistuminen johti taka- vuosina ajatukseen, jonka mukaan uskonnon poliittinen merkitys vähenee tai katoaa jo lähitulevaisuudessa. Us- konnosta tulee silkka yksityisasia. Kehitystä pidettiin modernisaa- tion ja tieteen edistymisen välttämättömänä sivutuotteena.

Tapahtumat ovat sittemmin osoittaneet, että arvio oli väärä. Us-konto on jonkinlaisen suvantovaiheen jälkeen politisoitunut uudelle. Konkreettisin esimerkki tästä on islamiin liittyvä globaali poliittinen kamppailu. Myös kristinuskon poliittinen rooli on ainakin hetkellisesti kasvanut. Sekä paavi että eri maiden kirkot ovat nousseet puolustamaan pakolaisten ja muiden vähäosaisten oikeuksia sekä kaikille kuuluvaa oikeutta uskonnolliseen vakaumukseen. Toi- saalta Yhdysvalloissa konservatiivinen kristillinen oikeisto on vah- vistanut poliittisia asemiaan.

Uskonnon ”paluu” tekee jälleen ajankohtaiseksi kysymyksen siitä, mitä uskonto yhteiskunnallisesta näkökulmasta on. Uskontojen ja niiden harjoittamisen tapojen kirjo on valtava. Onko ylipäätään mielekästä puhua uskonnosta yleisellä tasolla, jos uskontojen roolia yhteiskunnassa halutaan ymmärtää?

Uskonnoilla on joitain yhteisiä piirteitä, joilla on selvää yhteiskun- nallista merkitystä. Uskontojen itsensä näkökulmasta kenties kes- keisin on se, että niissä pohditaan ihmisenä olemisen perimmäisiä kysymyksiä. Uskonnot ovat toisin sanoen harjoittajilleen tärkeitä. Toinen yhdistävä piirre on yhteisöllisyys. Uskovat ihmiset jakavat us- komuksia ja harjoittavat uskontoaan ainakin jossain määrin yhdessä.

Toisaalta uskonnot ovat keskenään erilaisia. Yhteiskunnallisen merkityksen kannalta olennaisia eroja on esimerkiksi juuri yhteis-öllisyyden asteessa. Joissain suuntauksissa yksilöllinen kokemus korostuu yhteisten oppien tai tapaamisten kustannuksella – ja toi- sin päin.

Uskonnot ovat myös sisäisesti moninaisia. Jakolinjoja muodos- tuu oppisuuntien lisäksi maanosien, maiden ja paikallisyhteisöjen välille. Näin tapahtuu siitä huolimatta, että opit ovat lähtökohtai- sesti usein universaaleja. Uskontojen yhteiskunnallista merkitystä tulisikin ymmärtää niiden omassa poliittisessa, kulttuurisessa ja opillisessa kontekstissa.

Tärkeää on huomata, että ihmiset eivät pelkisty uskontoonsa. He tulkitsevat oppeja yksilöllisesti ja soveltavat niitä arjessaan eri tavoin. Elämä on myös pullollaan tapahtumia ja merkityksiä, jotka eivät liity uskontoon. Uskonnon merkitys pitää tunnistaa, mutta sitä ei tule ylikorostaa.

TÄSSÄ VALTA- KUNNASSA

Lestadiolaisuus on kokoaan vaikutusvaltaisempi uskonnollinen liike Suomessa. Miten sitä voisi olla tutkimatta? TEKSTI MARJO LAUKKANEN | KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

samme lestadiolaisuuden poliittisen tutkimuksen aallon, joka jatkuu yhä muun muassa Nykäsen vetämässä Lestadiolaisuuden yhteiskunnalliset verkostot -hankkeessa (2015–2018).

Wallenius-Korkalo ja Luoma-aho tarkastelevat lestadiolaisuutta ulkoapäin. Matkan varrella he ovat kohdanneet jonkin verran kritiikkiä, että eivät tämän takia tavoita aitoa uskoa.

– Se on varmaan totta, mutta se ei ole tarkoituksemmekaan. Emme tutki ihmisten uskoa, vaan sitä mitä tapahtuu, kun ihmiset uskovat tietyllä tavalla. Miten se näkyy eletyssä elämässä ja yhteiskunnassa? Wallenius-Korkalo kuvailee.

Sovussa kahdessa valtakunnassa

Lestadiolaisuus on saanut nimensä 1800-luvulla eläneen ruotsinsaamelaisen saarnaajan Lars Levi Laestadiusin mukaan. Alun perin lestadiolaisuus oli radikaali liike raittiusaatteineen ja maallikkosaarnaajineen, joista osa oli naisia. Nykyisin lestadiolainen liike ei hyväksy naispappetta mutta kuuluu silti evankelis-luterilaiseen kirkkoon.

– Lestadiolaiset ovat lähempänä Martti Lutheria kuin me luterilaiset. Olemme vieneet ajattelun jo aika kauas Lutherin ajoista, Luoma-aho kuvailee.

Maaailmassa on arviolta noin 200 000 lestadiolaista, joista yli puolet asuu Suomessa. Lestadiolaisuus on jakautunut eri suuntauksiin, joista suurimpia ovat vanhoillislestadiolaisuus, esikoislestadiolaisuus ja rauhananalaisuus. Herätysliikkeen salaperäisyyttä lisää se, että lestadiolaiset eivät pyri aktiivisesti rekrytoimaan uusia jäseniä.

– Liike kasvaa sisältäpäin. Sen jäsenet ovat monesti aika lojaaleja perheelleen ja uskonnolleen.

Liikkeestä myös erotaan. Osa eronneista nimittää itseään ”etnisiksi lestadiolaisiksi”. He kantavat mukanaan lestadiolaisuuden kulttuuriperintöä, vaikka eivät enää jaa samaa uskoa.

Monilla vähemmistöuskonnoilla on poleeminen suhde valtiovaltaan. Lestadiolaisuudessa tilanne on päinvastainen ja suhde on lähes symbioottinen. Isänmaallisuutta pidetään hyvänä tapana palvella Jumalaa.

Lestadiolaisuuteen kuuluu ”maailmassa mutta ei maailmasta” -ajattelu. Kielikuva pohjaa Johanneksen evankeliumiin: kristitty elää maailmassa, mutta hän ei ole maailmasta, koska hänet on kutsuttu Jumalan yhteyteen.

– Tähän liittyy tietynlainen ristiriitainenkin suhde maailmaan ja myös kilvoittelu maallisuutta vastaan.

Raskaana olevan naisen sylissä on yksi lapsi, rattaissa toinen ja ympärillä pyörii lisää. Onpa niitä paljon! Kun nainen kääntyy, erotuvat korvakorut ja huulipuna. Tulkinta muuttuu hetkessä: ei sittenkään lestadiolainen.

Kuten moni muukin uskonto, lestadiolaisuus ruumiillistuu ennen kaikkea naisessa. Tämän on huomannut myös nuorempi tutkija Sandra Wallenius-Korkalo. Kun hän puhuu lestadiolaisuuteen liittyvästä tutkimuksestaan uudelle yleisölle, pienetkin ulkoiset merkit muuttuvat viesteiksi.

– Pienillä valinnoilla, kuten korvakoruilla, voin asemoida itseni suoraan ei-lestadiolaiseksi tai jättää positiioni ambivalentimmaksi.

Wallenius-Korkalo ja yliopistonlehtori Mika Luoma-aho kuuluvat Lapin yliopistossa tutkimusryhmään, joka sai alkunsa kymmenkunta vuotta sitten. Luoma-aho oli kirjoittanut *Politiikka*-lehden artikkelin Martti Lutherin poliittisesta teologiasta. Se kädessään kollega Jarno Valkonen käveli Luoma-ahon työhuoneeseen ja kysyi:

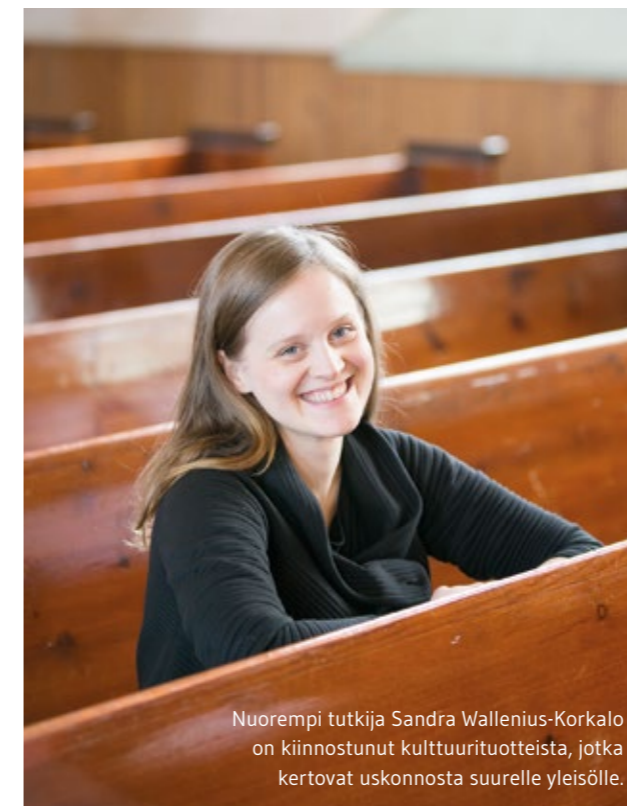
– Pitäisikö meidän tehdä tutkimushanke lestadiolaisuudesta?

Aiheesta innostuivat myös Aini Linjakumpu ja Tapio Nykänen. Yhdessä hahmotettu lähestymistapa oli uusi: siinä lestadiolaisuus ymmärrettiin poliittisen teologian muotona ja kansalaisuskontona eli uskontona, joka kieoutuu monin tavoin kansalliseen valtioon.

Tutkimushanke *Lestadionismi* (2010–2012) sai rahoituksen Suomen Akatemialta. Se aloitti yliopistos-

”**Emme tutki ihmisten uskoa, vaan sitä mitä tapahtuu, kun ihmiset uskovat tietyllä tavalla.**”

Nuorempi tutkija Sandra Wallenius-Korkalo on kiinnostunut kulttuurituotteista, jotka kertovat uskonnosta suurelle yleisölle.

Lestadiolaisuudessa kielikuva viittaa juuri siihen, että he elävät kahdessa maailmassa – Jumalan valtakunnassa ja osana yhteiskuntaa, Wallenius-Korkalo kuvailee.

Symbioottinen suhde maalliseen valtaan näkyy niin talouselämässä kuin politiikassa. Esimerkiksi eduskunnassa on useita lestadiolaisia kansanedustajia, ja yleensä he ovat edustettuina myös hallituksessa.

– Lestadiolaisuus on poliittisesti kokoaan vaikutusvaltaisempi uskonnon alaryhmä Suomessa, Luoma-aho kuvaa.

Hiljaa hyvä tulee

Lestadiolaiset poliitikot vaikuttavat yleensä konservatiivisissa puolueissa, erityisesti Keskustassa ja Kokoomuksessa. Luoma-aho on kiinnostunut keskustalaisuu-

den ja lestadiolaisuuden läheisestä suhteesta.

– Puolueen sisällä on valinnut yhteisymmärrys siitä, ettei herätysliike saa klikkiytyä eikä sitä saa klikkiyttää.

Tähän yhteisymmärrykseen on tehnyt särön Paavo Väyrynen, joka kritisoi julkisesti lestadiolaisten ja liberaalien yhteenliittymää Keskustassa.

Luoma-aho julkaisi alkuvuonna politiikasta.fi-palvelussa kirjoituksen, jossa hän analysoi keskustalaisen pääministerin Juha Sipilän hyvinvointivaltion retoriikkaa poliittisen teologian näkökulmasta.

Sipilä itse on kertonut julkisesti, että ei koe olevansa lestadiolainen vaan kristitty, jonka juuret ovat rauhan-sanalaisuudessa. Luoma-ahon mukaan Sipilän lausunto heijastelee hyvin uskonnon ja politiikan välistä suhdetta maassamme. Täällä omaa uskonnollista vakaumusta

mieluummin hyssyttellään kuin korostetaan. Toisin on rapakon takana.

– Kristillisyyttä näyttää, tuntuu ja maistuu Yhdysvalloissa ihan erilaiselta kuin Suomessa.

Tapio Nykäsen väitöstutkimus osoitti, kuinka monin tavoin lestadiolaisella vakaumuksella on merkitystä politiikassa. Tämän paljastaa jo äänestyskäyttäytyminen.

– Liike on pystynyt keskittämään hyvin ääniään tiettyjen ehdokkaiden taakse, Luoma-aho sanoo.

Mikä on sinun tarinasi?

Juha Sipilä on todennut, että jos on Pohjois-Suomesta kotoisin, ”niin siellä kaikki on jollakin tavalla tekemisissä lestadiolaisuuden kanssa”.

Jokaisella on tarina lestadiolaisuudesta, oli sitten itse

lestadiolainen tai ei. Tässä on minun tarinani:

Parikymppisenä tiesin ystäväni kautta lestadiolaisen naisen. Hän kuului kirkkoon ja oli naimisissa; minä olin eronnut kirkosta ja elin avoliitossa. Hänellä oli jo monta lasta, minulla ei vielä yhtään. Hän oli kotona, minä töissä. Kerran ystäväni mainitsi sivulauseessaan, että nainen oli kiinnostunut elämästäni. Hätkähdin. Hänen arkensa kiehtoi minua, minun häntä. Elimme samassa kulttuurissa mutta silti aivan erilaisessa.

Lestadiolaisuudesta kuulemiini tarinoihin liittyy usein eronteko ja toiseus. Monet eroista ovat pieniä ja harmittomia, kuten korujen käyttö, mutta monet eroista ovat järiseyttävän suuria, kuten suhtautuminen ehkäisyyn tai naispappeuteen. Miten on mahdollista, että herätysliike toimii ja pysyy kirkon sisällä?

”

Jos kirkko tekisi pesäeron herätysliikkeisiin, se menettäisi paljon hyviä kristittyjä.

– Hyvä kysymys. Tässäkin seurakunnassa on pappeja, jotka antavat ehtoollista ihmisille, jotka eivät heidän mielestään ole menossa taivaaseen. Toisaalta jos kirkko tekisi pesäeron herätysliikkeisiin, se menettäisi paljon hyviä kristittyjä, Luoma-aho pohtii.

– Naispappeuskysymys olisi voinut olla kohtalokas, mutta sekään ei rikkonut yhteistyötä, Wallenius-Korkalo lisää.

Ehkä kirkon ja herätysliikkeet pitää lopulta yhdessä se, että molemmilla olisi erossa liikaa hävittävää.

Keskustelun herättäjät

Mitä tiedät amisseista, tuosta omaleimaisesta ja pienestä kristitystä ryhmästä, joka asuu Yhdysvalloissa? Ehkä ainakin vanhahtavan pukeutumisen ja hevoskärryt. Monet meistä saavat kiittää amisseja koskevista tiedoistaan mediaa ja populaarikulttuurista, kuten Harrison Fordin tähdittämää elokuvaa *Todistaja* (1985).

Myös Wallenius-Korkalo tutkii tekeillä olevassa väistötyössään kulttuurituotteita, jotka kertovat lestadi-

Yliopistonlehtori Mika Luoma-aho kiinnostaa uskonnon ja politiikan kietoutuminen toisiinsa.

olaisuudesta suurelle yleisölle. Tutkimuksen kohteina ovat muun muassa *Kielletty hedelmä* -elokuva (2009), *Taivaslaulu-kirja* (2013) ja -näytelmä (2015) sekä niistä tehdyt tulkinnot.

Lestadiolaisäidin uupumuksesta kertovaa *Taivaslaulu-näytelmää* on esitetty sekä Tampereella että Oulussa, mutta vain Oulussa se osoittautui niin suureksi hitiksi, että sai heti perään toisen esityskauden. Ja sitten vielä kolmannen. Sipilän sanoissa taitaa olla perää – täällä pohjoisessa on erityinen suhde lestadiolaisuuteen.

Uskonnon tutkijat joutuvat usein pohtimaan, miten sanansa asettavat. Vaikka Wallenius-Korkalon tutkimusaineistona on kulttuurituotteita, myös hän joutuu valitsemaan, miten esittää asiansa ja miksi.

– Minulta on kysytty, mikä on tiedonintressini: haluanko pelastaa lestadiolaiset heiltä itseltään vai hei-

hin liitetyiltä stereotyyppioilta. En koe, että minulla on rahkeita ”pelastaa” ketään, mutta toivon tutkimukseni osaltaan herättävän keskustelua sekä liikkeen sisällä että suureen yleisöön päin.

Lestadiolaisuudesta on viime vuosina puhuttu julkisuudessa paljon, ja usein tutkimuksella on ollut keskusteluissa merkittävä rooli. Esimerkiksi Johanna Hurtig on tehnyt tutkimuksellaan näkyväksi lasten hyväksikäytön ja siitä vaikenemisen vanhoillislestadiolaisten piirissä. Aini Linjakummun tutkimus puolestaan käynnisti keskustelun hengellisestä väkivallasta kristillisissä yhteisöissä.

Vaikka tutkijat käsittelevät vaikeita aiheita, heidän tavoitteenaan ei ole rikkoa vaan rakentaa. Luoma-aho kertoo, että hänellä on tapana vähän rakastua tutkimusaiheeseensa. Näin on käynyt myös lestadiolaisuuden kohdalla.

– Toivon mukaan lestadiolaisuuden yhteiskunnallinen tutkimus hälventää ennakkoluuloja liikkeen ulkopuolella ja johtaa muutoksiin liikkeen sisällä, Luoma-aho tiivistää. •

Kiinnostuitko?

Tutustu näihin:

- Aini Linjakumpu (2012) *Haavoittunut yhteisö. Hoitokokoukset vanhoillislestadiolaisuudessa*. Tampere: Vastapaino.
- Tapio Nykänen (2012) *Kahden valtakunnan kansalaiset: vanhoillislestadiolaisuuden poliittinen teologia*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Johanna Hurtig (2013) *Taivaan taimet. Uskonnollinen yhteisöllisyys ja väkivalta*. Tampere: Vastapaino.
- Tapio Nykänen & Mika Luoma-aho (toim. 2013) *Poliittinen lestadiolaisuus*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Aini Linjakumpu (2015) *Uskonnon varjot. Hengellinen väkivalta kristillisissä yhteisöissä*. Tampere: Vastapaino.
- Mika Luoma-aho (2017) *Hyvinvointiyhteiskunnan pelastusoppi*. Verkkolehti: Poliitikasta.fi.

Uskonto haastaa

tutkijansa

KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

Olen yli neljäkymmentä vuotta ollut aika aktiivinen ortodoksi.

Uskontojen kulttuuriset dialogit

Bysanttilaista Jumalansynnyttäjän ikonia koskeva kulttuuri- ja psykohistoriallinen tutkimukseni vei perheemme 1980-luvun lopulla akateemiseksi lukuvuodeksi Istanbuliin. Sellainen muslimiympäristössä koettu arkinen ja mutkaton uskontodialogi, joka silloin oli täysin luonnollista myös esimurrosikäisille lapsillemme, ei ole mahdollista tämän päivän Turkissa, jossa nytkin tätä kirjoitan. Se on sekä surullista että pelottavaa.

Olen yli neljäkymmentä vuotta ollut aika aktiivinen ortodoksi. Ajan, iän ja tutkimustyön myötä olen kuitenkin oppinut tuntemaan paremmin myös sitä pohjoista luterilaisuutta, joka nyt näyttää hyvin erilaiselta kuin lapsuudessani. Erityisesti Oulun nykyisen tuomiorovastin Satu Saarisen väitöskirjaohjaus 2000-luvun alussa Lapin yliopistossa herätti monia akateemisia ja henkilökohtaisia kysymyksiä, jotka liittyvät naisen asemaan uskonnollisissa yhteisöissä.

Kaksi kautta Suomen Akatemian kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunnan jäsenenä antoivat ja opettivat paljon mutta myös ottivat hyvin paljon. Sen sijaan mukanaolo arkkipiispa Kari Mäkisen koolle kutsuessa Arvojen Akatemiassa on yksinomaan antanut ja opettanut paljon. Intensiiviset keskustelut eri alojen asiantuntijoiden ja yhteiskunnallisten vaikuttajien kanssa ovat olleet mitä antoisinta älyllistä ja hengellistä kuntoutusta.

Uskontojen harjoittamisen muodot ovat aikansa ja kulttuurinsa tuotteita, joiden irrottaminen historiallisista yhteyksistään on paitsi väkivaltaista myös mahdollista. Sitä kulttuurihistorioitsija ei voi sivuuttaa. Sitä emme sivuuta myöskään Suomen Akatemian rahoittamassa tutkimushankkeessa, joka kohdistuu Lapin henkiseen ja materiaaliseen jälleenrakennukseen.

MARJA TUOMINEN

Kulttuurihistorian professori, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

FRANCIS JOY

Väitöskirjatutkija, taiteiden tiedekunta

Hengellistä perintöä tutkimassa

Saamelaisten uskonnon harjoittaminen pohjautuu luontoon. Se liittyy niin metsästyksen, kalastukseen kuin ansoitukseenkin. 1600- ja 1700-luvuilla noaideja eli samaaneja vainottiin: sekä miehille että naisille langetettiin kuolemantuomioita.

Nykyisin moni luulee, ettei saamelaisten perinteistä uskontoa enää harjoiteta, mutta he ovat väärässä. Vuodesta 2012 lähtien olen henkilökohtaisesti todistanut saamelaisten samanismin elpymistä Norjassa, jossa hallitus on antanut samaaneille samat oikeudet kuin papistolle hengellisten rituaalien ja riittien suorittamiseen. Suomi ja Ruotsi eivät ole seuranneet tätä Norjan esimerkkiä, joka edistäisi kulttuurin tasa-arvoa ja elvyttämistä.

Uskonnon ja kulttuurin tutkijana olen oppinut, kuinka elintärkeää kulttuurin ulkopuolelta tuleville henkilöille on sisäistää se herkkyys ja kunnioitus, jota toisen kulttuurin ja erityisesti uskonnon lähestyminen edellyttää.

Kuluneen pari vuoden aikana alkuperäiskansat ovat kirjoittaneet eettisiä koodistoja vastaiskuna kolonialismille ja keinona suojella omaa kulttuuriaan ulkopuolisten väärinkäytöltä. Tämä meidän kaikkien täytyy ymmärtää, kun todistamme elinvoimaisia perinteitä, jotka ovat säilyneet moderniin aikaan.

Olen henkilökohtaisesti todistanut saamelaisten samanismin elpymistä.

Uskon, että kirkkomme on kykenevä uudistumaan.

Kirkon huomassa

Tunnustan. Olen konservatiivi. Kuulun edelleen Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon, samalla kun huomattava osa progressiivisimmista ystäväistäni on siitä eronnut.

Tunnustettakoon myös, että eroaminen on ollut monta kertaa mielessä. Kirkon piirissä on kaikunut liian usein sellaisia äänenpainoja, jotka eivät minusta kuulu 2000-luvun kirkkoon, saati kirkon rakkautta korostavaan ydinsanomaan.

Tutkijana olen tarkastellut uskontojen harmaita sävyjä parisen vuosikymmentä. Ymmärrän, että uskonnot ja uskonnolliset liikkeet tuovat paljon hyvää ihmisen elämään – myös toivon iankaikkisuudesta. Samat liikkeet voivat kuitenkin olla väkivaltaisia, ne voivat vahingoittaa tai kiusata omiaan ja muita.

Ymmärrän myös, että usko ja uskonnot ovat ihmisyyden perustavia asioita. Ne ovat kulkeneet läpi ihmiskunnan ja sen erilaisten kehitysvaiheiden.

Aina on niitä tahoja, jotka ”järjestävät” uskon uskonoksi eli tekevät siitä organisaation, ihmisten välisen toiminnan alueen. Tästä organisaatiomuodosta ja siinä olevista hallinnan tavoista riippuu, millaisia seurauksia uskomisella voi olla.

Mieluummin annan tukeni uskon ja rituaalien järjestämisestä kirkollemme kuin liikkeille, jotka eivät ole minkään tahon valvonnassa, eivätkä minkään yhteiskunnallisen kontrollin kohteena.

Ja uskon, että kirkkomme on kykenevä uudistumaan. Sen tarkoitus ei ole toisintaa vuosituhansien takaisia, historian hämäriin kuuluvia sosiaalisia konventioita. Sen pitää hengittää ihmisyyttä, vaikka samalla pitäydittäisiinkin keskeisissä ydinopeissa ja rituaaleissa.

AINI LINJAKUMPU

Politiikkatieteiden yliopistonlehtori, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

NAFISA YEASMIN

Projektikoordinaattori, Foreign Lounge -projekti, Arktinen keskus

Muslimina luterilaisessa yhteiskunnassa

Suomessa on vapaus harjoittaa omaa uskontoaan, eivätkä maahanmuuttajat ole vielä kohdanneet voimakasta vihamielisyyttä Rovaniemellä uskonnollisen vakauksensa takia. Vuonna 2013 tekemäni tutkimuksen mukaan uskonnon harjoittaminen toimii sosiaalisena pääomana, joka vaikuttaa positiivisesti maahanmuuttajien integroitumiseen.

Valitettavasti katkeruus muslimeja kohtaan on kuitenkin kasvanut, kun pakolaiset ja turvapaikanhakijat ovat alkaneet saapua isompina ryhminä. Juuri islaminuskoiset maahanmuuttajat ovat kaikista leimatuimpia johtuen anti-islamilaista retoriikasta.

Muslimina en itse ole juurikaan ollut epämiellyttävissä tilanteissa. Tosin kerran eräs suomalainen kysyi, miksi olen vastaanottanut muslimiyhteisöltä palkinnon arktisten maahanmuuttajien järjestön puolesta, vaikka järjestömme on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Hänen mielestään en olisi saanut järjestön puheenjohtajana hyväksyä palkintoa.

Miehen kysymys oli hämmäntävä, koska hän oli itse mukana tapahtumassa, jonka järjestömme organisoii ja jota sponsoroii luterilainen seurakunta. Hänet oli kutsuttu myös kansainväliseen joulujuhlaan (Christmas party), jonka järjestimme. Miestä ei häirinyt, että sitoutumatonta järjestöämme tuki luterilainen seurakunta – johon hän itse kuuluu. Hänen suhtautumisensa oli siis päinvastaista näissä kahdessa samankaltaisessa tilanteessa.

Muslimina en itse ole juurikaan ollut epämiellyttävissä tilanteissa.

Inarinsaamelainen Ilmari Mattus soutaa Inarijärvellä. Ukonsaari eli Äijih on saamelaisten pyhistä paikoista tunnetuimpia.

Pyhyttä suojelemassa

TEKSTI JA KUVAT EIJA OJANLATVA

Saamelaisalueen pyhät paikat muodostavat laajoja kokonaisuuksia, pyhiä maisemia. Niiden tunnistaminen tapahtuu ennen kaikkea perimätiedon avulla.

Saamelaiskulttuurin vanhaan uskontoon liittyvät paikat ovat ehkä tunnetuin osa saamelaista arkeologista kulttuuriperintöä. Kohteista käytetään suomen kielessä nimitystä pyhä paikka, ja kulttuuriperinnön suojelussa pyhät paikat luokitellaan kiinteiksi muinaisjäänöksiksi.

Muinaisjäänökset ovat ainoa lähdeaineisto, jonka kautta voimme saada tietoa muinaisen ihmisen elämästä arktisella alueella. Ne on suojeltu muinaismuistolaililla (295/1963), jonka perusteella kaikenlainen niihin kajoaminen on kielletty ilman Museoviraston asianmukaista lupaa. Muinaisjäänökset merkitään muinaisjäänösrekisteriin pisteinä, ja niiden ympärille tulee määrittää suoja-alue, joka on riittävä niiden säilymisen kannalta.

Saamelaiskulttuurin ulkopuolisille pyhät paikat ovat näkymätön kerros maisemassa, sillä yleensä ne ovat tavallisia luonnonmuodostelmia: erikoisen muotoisia siirtolohkareita, puita ja lähteitä tai kokonaisia saaria, järviä ja tuntureita. Miten ne voidaan siis tunnistaa?

Kohteista saadaan parhaiten tietoa paikallisen perimätiedon avulla, ja jopa kohteen nimi, kuten sieidi, saivo, Áilegas, Äijih tai Ákku, voi viitata paikan muinaiseen pyhyteen. Saamelaisalueelta tunnetaan lisäksi useita pase- (inarinsaame), bassi- (pohjoissaame) ja pä'ss- (koltansaame) alkuisia paikannimiä. Myös historiallisessa lähdekirjallisuudessa luetellaan pyhiä paikkoja ja kerrotaan niihin liittyvistä käytännöistä.

Kun kohteen sijainti tiedetään, siellä on mahdollista suorittaa arkeologisia tutkimuksia. Seita- tai uhripaikoilta löytyy lähes aina merkkejä ihmisen toiminnasta, uhrattuja esineitä ja eläinten luita tai ihmisen aiheuttamia maaperän kohonneita fosfaattiarvoja, jotka voidaan löytää arkeologisilla tutkimuksilla. Uhrausten sijainti ja maaperätutkimukset auttavat määrittämään paikan laajuutta, jotta sitä voidaan suojella erilaisissa maankäytön prosesseissa, kuten kaavoituksessa.

Pyhiksi nimetyt

Saamelaisten pyhien paikkojen tutkimiseen vaaditaan aina Saamelaiskäräjien lupa. Niiden tutkimista arkeologisesti ei kuitenkaan tällä hetkellä pidetä suotavana, sillä Saamelaiskäräjät on keskittänyt toimintaohjelman-

saan 2016–2019 nimenomaan saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskevien linjausten laatimiseen ja eettisten menettelytapaohjeiden käyttöönottoon. Niillä varmistetaan saamelaisten alkuperäiskansoikeuksien toteutuminen osana kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon suojelua ja kestävää käyttöä.

Mutta entäpä muut pyhät paikat kuin uhripaikat? Useat saaret, saivo-järvet, lähteet tai tunturit mainitaan perimätiedossa tai lähdekirjallisuudessa saamelaisten pyhinä paikkoina, tai niiden nimi viittaa paikan pyhyteen tai jumaluuteen. Nämä luonnonmuodostelmat ovat jo sinällään olleet pyhiä, ja niistä löytyy erittäin harvoin merkkejä uhrauksista tai muusta muinaisen ihmisen rituaalisesta toiminnasta. Miten ne tulisi rajata kartalle niiden riittävän suojelun takaamiseksi?

Saamelaisalueen pyhiä paikkoja tarkasteltaessa voidaan lisäksi huomata, että ne muodostavat itse asiassa laajoja kokonaisuuksia, pyhiä maisemia. Esimerkkinä tällaisesta laajasta kokonaisuudesta mainittakoon Inarin ja Ivalon välillä sijaitseva Ákku-vaara, Äijih-saari ja Äijihjärvi (vanha nimitys Pasemusjärvi eli Pyhinjärvi), jotka perimätiedon mukaan ovat kaikki pyhiä paikkoja. Utsjoella Áilegas-tunturi, Basijohka (Pyhäjoki) ja Basijärvi (Pyhäjärvi), Suttésája (Sulaoja) ja Luopmošjávrrit (Luomusjärvet) ja Luopmošjohka muodostavat vastavan vesistöjen ja tunturin pyhän maisemamuodostelmien ketjun. Mistä siis paikkojen pyhyys alkaa ja mihin se loppuu?

Perinteisesti arkeologisen kulttuuriperinnön suojelussa kohteen todentaminen muinaisjäänökseksi ja sen rajaaminen kartalle on aina perustunut fyysisiin, arkeologisiin todisteisiin ja niiden levintään maaperässä. Tämä on kuitenkin selkeästi ristiriidassa pyhien paikkojen määrittämisen ja arvion todentamisen kanssa silloin, kun se perustuu puhtaasti perimätietoon.

Kaavoittajat ja muut maankäytön viranomaiset eivät ymmärrä, miksi suojella laajaa kohdetta, jossa ei käytännössä ole mitään näkyvää, mitä suojella. Emmekö osaa kunnioittaa sitä, mikä on toiselle pyhää? Eikö perimätieto ole riittävän arvokas todiste kohteiden suojelemiseksi?

Kirjoittaja on arkeologi Saamelaismuseumo Siidassa.

Uskonnon ja sukupuolen kirjavat risteymät

Julkisessa keskustelussa uskontoa politisoidaan ja sillä politikoidaan. Sama koskee sukupuolta. Erityisen vahvasti politisoituvat niiden risteyskohdat.

TEKSTI ENNI MIKKONEN JA TIINA SEPPÄLÄ KUVITUS JUHO HIILIVIRTA

Uskonto on sävyttänyt julkista keskustelua hämmentävän paljon kuluneen vuoden aikana. Keskustelu on kytkeytynyt vahvasti Lähi-idän ja Afrikan maista, kuten Irakista, Afganistanista, Syyriasta ja Somaliasta saapuneisiin turvapaikanhakijoihin. Emme ole uskontotutkijoita, mutta olemme Matkalla ajassa ja paikassa: Turvapaikanhakijat pohjoisessa Suomessa -tutkimushankkeessa työskennellessämme aktiivisesti seuranneet niin perinteisessä kuin sosiaalisessa mediassa sekä erilaisilla keskustelufoorumeilla käytyä keskustelua. Sen myötä on käynyt selväksi, että tämän hetkinen keskustelu uskonnosta on paitsi erittäin vilkasta myös monella tapaa polarisoitunutta.

Kahtiajakoisuus ilmenee ensinnäkin siinä, että julkisessa keskustelussa muita kuin kristinuskon edustajia ”uskonnollistetaan” hyvin voimakkaasti. Suomalaisten valtavirtaa, joka kuuluu luterilaiseen kirkkoon, ei yleensä kuvata erityisen uskonnollisina, eikä heidän kansa-

laisuuttaan tai toimijuuttaan määritellä ensisijaisesti uskonnollisuuden kautta. Sen sijaan uskonto vaikuttaa olevan keskeisin, joskus jopa ainoa viitekehys, jossa esimerkiksi islaminuskoisten ihmisten näkemyksiä ja toimintaa tulkitaan. Näin on käynyt muun muassa joidenkin julkisuudessa käsiteltyjen seksuaalirikosten osalta, joissa tekijän uskonto ja etnisyys on nostettu vahvasti esiin, toisin kuin yleensä tehdään valkoisen, suomalaisen valtavirtaan kuuluvan tekijän kohdalla.

Toiseksi kahtiajakoisuutta ilmenee myös suhteessa sukupuoleen. Kun julkisuudessa keskustellaan islaminuskoisista naisista, heidät useimmiten esitetään uskonnon ”alaisina”, sen uhreina. Tällöin heidän uskonnollinen subjektiviteettinsä ja toimijuutensa kielletään – naisilla ei nähdä olevan sananvaltaa tai mahdollisuutta omaehtoiseen toimijuuteen uskonnon kontekstissa. Islaminuskoiset miehet sen sijaan määritellään lähes yksinomaan heidän uskonnollisesta toimijuudestaan käsin, joka liitetään vahvasti patriarkaaliseen vallan-

käyttöön ja fundamentalismiin. Samalla miesten muunnelliset toimijuudet – esimerkiksi isyyteen, työelämään, harrastuksiin tai yhteiskuntaan liittyen – sivuutetaan. Keskustelu on sekä sukupuolittunutta että politisoitunutta: naisten roolia kuvataan lähinnä heidän toimijuutensa rajoittavien tekijöiden kautta, miesten uskonnol-

lista toimijuutta puolestaan ylikorostetaan.

Kolmanneksi, olemme havainneet, että vilkkaasta keskustelusta huolimatta varsinaisia uskontoja – olipa kyseessä mikä uskonto tahansa – kuvataan usein varsin suppeasta näkökulmasta. On yleistä, että julkisuudessa keskitytään uskontojen ongelmallisiin ulottuvuuksiin

ja uskonnon vahva merkitys yksilöiden identiteetille ja hyvinvoinnille jää vähemmälle huomiolle. Yhtäältä uskonnot asettavat yksilöiden toiminnalle rajoituksia ja niissä voi olla rakenteellisia ongelmia, mutta toisaalta ne luovat turvaa, antavat toivoa ja toimivat merkittävänä yhteisöllisyyden lähteenä. Esimerkiksi useat turvapaikanhakijat, joiden kanssa olemme työskennelleet, kokevat uskonnon tärkeänä voimavarana heidän epävarmassa tilanteessaan.

Lisäksi olemme kiinnittäneet huomiota siihen, että uskontojen sisäistä moninaisuutta ei riittävästi käsitellä julkisuudessa, jolloin helposti syntyy virheellinen käsitys yhtenäisyydestä. Samaan uskuntoon kuuluvat ihmiset eivät välttämättä harjoita uskontoaan, tai usko, samalla tavoin. Usein tässä yhteydessä unohtuu myös sukupuolten ja seksuaalisuuden moninaisuus. Ei ole vain kahta, vaan on monia sukupuolia – ja myös monenlaista seksuaalista suuntautumista. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ihmisten suhde uskuntoon rakentuu erityisistä jännitteistä, ja heidän suhteensa uskuntoon voi olla hyvin erilainen kuin muiden ryhmien. Tämä koskee kaikkia uskontoja, vaikka seksuaalivähemmistöihin suhtautuminen vaihtelee eri uskonnoissa – sekä niiden sisällä.

Kohti moniäänisempää keskustelua

Uskonto on yhtä aikaa henkilökohtainen mutta myös julkinen, kulttuurinen ja yhteiskunnallinen asia. Uskontoa politisoidaan ja sillä politikoidaan. Sama koskee sukupuolta. Erityisen vahvasti politisoituvat uskonnon ja sukupuolen risteyskohdat, intersektiot.

Kun naiset kokoontuivat Helsingissä miljoonien muiden maailman naisten tavoin osoittamaan mieltään Yhdysvaltojen presidenttiä Donald Trumpia ja lisääntyntä misogyniaa vastaan, joidenkin mielestä protesti olisi pitänyt suunnata Trumpin sijaan poliittista islamia tai patriarkaalisten muslimimaiden autoritaarisia johtajia

kohtaan. Tämä ilmentää keskustelun latautuneisuutta, jossa uskonnolliset, misogyniset, rasistiset ja rodullistetut argumentit kietoutuvat toisiinsa: tunnustetaan naisia alistavat elementit toisessa, itsestä kaukana olevassa uskonnossa tai valtiossa, mutta omassa länsimaaisessa kontekstissa niitä ei havaita tai niitä vähätellään. Kiinnostava esimerkki on myös musliminaisten huiveista käytävä keskustelu. Haluttiinpa naiset joko ”vapauttaa” huiveista tai painostaa heitä käyttämään niitä, naisten omat näkemykset ja toimijuus ohitetaan. Sen sijaan äänessä ovat tahot, jotka arvioivat toisten va-

lintoja omasta maailmankuvaustaan ja etuoikeutetusta asemastaan käsin.

On tarpeen haastaa länsikeskeisiä, maskuliinisia, valkoisia ja heteronormatiivisia käsityksiä uskonnosta ja ottaa askelia kohti moninaisempaa ymmärrystä. Tämä mahdollistuu vain, jos julkiseen keskusteluun tuodaan aktiivisesti mukaan erilaisten ryhmien ja yksilöiden – niin miesten, naisten, muunsukupuolisten kuin seksuaalivähemmistöjen – henkilökohtaisia näkemyksiä ja

kokemuksia uskonnoista, uskosta ja erilaisista tavoista harjoittaa niitä arkipäivän elämässä. Tämä edellyttää kahtiajakoisuuden purkamisen ja nyanssien esiintuomisen lisäksi erilaisten sosiaalisten asemien sekä niiden risteymien huomioon ottamista. Tätä kautta voidaan rikastuttaa käsitystä ei pelkästään uskonnollisten vaan myös sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien subjektiviteettien ja toimijuuksien moninaisuudesta. •

Enni Mikkonen on väitöskirjatutkija yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa. Tiina Seppälä on tutkijatohtori yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa.

kolumni

JAAKKO HÄMEEN-ANTTILA

Arabian kielen ja islamin tutkimuksen professori, Edinburghin yliopisto

Islamviha on keino ilmaista muslimeihin kohdistuvaa vihaa.

SABINE RAMSEIER

KÄÄNTEINEN PEILI

Harva asia on herättänyt Suomessa viime vuosikymmeninä yhtä kiihvasta keskustelua kuin islam. Sananvapaus, terrori ja naisen asema ovat yleisimmin olleet tämän islam-keskustelun aiheita.

Keskustelulle, tai valitettavan usein puskiasta huutelulle, on ollut luonteenomaista johtaa kaikki negatiiviset ilmiöt yksinomaan islamin uskonnosta ottamatta huomioon mitään muita poliittisia, kulttuurisia tai yhteiskunnallisia tekijöitä. Terroristi on siis terroristi vain ja ainoastaan uskontonsa takia. Samaan aikaan maahanmuuttovihamielisyyks yleensä muualta, varsinkin Afrikasta tai Aasiasta tulevia ihmisiä kohtaan on kasvanut.

Moni terroristi on julistautunut islamin edustajaksi, tavallisesti murhatessaan toisia muslimeita – länteen tehdyt iskut ovat vain hyvin pieni osa viime vuosien terrori-iskuista. Tyypillinen terrorin kohde on tavallinen muslimi, usein shiialainen tai johonkin muuhun islamin vähemmistömuotoon kuuluva, mutta kovin usein myös valtavirtaa edustava sunnimuslimi.

Miksi me sitten hyväksymme häviävän pienen vähemmistön vaatimuksen siitä, että he edustavat islamia, eivät heidän uhrinsa tai jättiläismäinen enemmistö maailman muista muslimista? Vastaus on aika ilmeinen: islam on tarjonnut lännelle jo syntymästään alkaen uhkakuvan ja käänteisen peilin, jonne voimme sijoittaa omien myönteisten piirteittemme vastakohtia.

Monille islamviha tarjoaa yksinkertaisesti siistimmän version rasismista. Emme toki pilkkaa ihmistä hänen ihonväriinsä takia, mutta uskontoa on saatava pilkata. Ei silti ole vaikea nähdä, että maahanmuuttovihamielisissä piireissä uskuntoon kohdistetut vihapuheet ovat vain kiertotie ihmisiin kohdistetulle vihalle. Islamviha on keino ilmaista islamia tunnustaviin ihmisiin kohdistuvaa vihaa.

Monissa islamilaisissa maissa on vakavia ongelmia yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla. Mutta nämä ongelmat aiheutuvat aivan samoista syistä kuin ongelmat muuallakin: taloudesta, yhteiskunnallisesta epäoikeudenmukaisuudesta, turvattomuudesta. Syyriaa raatelee sisällissota sisäisten konfliktien, alueellisen politiikan ja suurvaltapolitiikan takia, ei suinkaan islamin takia – vuoteen 2011 asti Syyria oli rauhallinen, joskin tiukassa diktatuurissa elävä maa, vaikka sen väestön enemmistö oli yhtä lailla silloinkin muslimeita.

Islamilaisissa maissa on ongelmia ja islamia on voitava asiallisesti kritisoida, mutta islam-keskustelua ei pitäisi käyttää rasististen asenteitten savuverhona.

tuokio

arktisessa

Kevät on kuin kihelmöivä lupaus.
Yhtäkkiä valo välkehtii kaikkialla:
talven turvallinen hämäryys
on taipunut keväisen valon
vietteleväksi kepeydeksi.

Valo virkistää, valo herkistää.

Valo näyttää, valo peittää
se paljastaa, se kätkee.

Valo tekee värit.

Kesä tulee keinahdellen,
äkkiä puissa onkin vihreä tuuli.

Teksti

IRMA VARRIO

Kuva

ARI-MATTI NIKULA

Ari-Matti Nikula ja Irma Varrio ovat
valokuvaajapariskunta. Northern
Impressions on heidän yhteinen
luontokuvaprojektinsa. Varrio on
myös Lapin yliopiston graafinen
suunnittelija.

www.northernimpressions.fi

SUVI PESONEN Opiskelija, sisustus- ja tekstiilimuotoilu, taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

THE WORLD IS MY OYSTER

Yks kutkuttavimpia fiiliksiä maailmassa on herätä uuteen aamuun uudessa paikassa. Sillon aina tuntuu, että kaikki on mahdollista ja koko maailma on hetken justiin sinua varten. Pääset seikkailemaan ihan uuteen paikkaan. Joka kulman takana oottelee jotain jännittävää. Se on todella vapauttava fiilis se.

Mie heräsin tänään Prahassa. Sain syksyllä idean lähteä vaihtoon, ennen kuin on liian myöhäistä (valmistumisen uhka on jo todellinen) ja tänään heräsin jo uudessa maassa valmiina seikkailuihin. Eilen tunsin kylläkin itseni kaikkea muuta kuin valmiiksi seisoskellessani liian painava rinka selässäni Helsinki-Vantaan lentokentällä epätietoisena tulevasta keväästä.

Ihan yhtä epätietoinen olen näin 12 tuntia myöhemmin, mutta olo on harvinaisen vapautunut. Siksiä justiin uusien paikkojen näkeminen onkin niin antoisaa. Maailma on hetken justiin sinua varten ja olet vapaa ko taivaan lintu.

MIRKA MOKKO

blogi

Opiskelijaelämää
Lapin yliopistossa
lapinyliopisto.blogspot.fi

Maaliskuisena maanantai-iltana LYY Speksin harjoituksissa on innostunutta pöhinää. Näyttelijät ja tanssijat harjoittelevat ensimmäistä kertaa yhdessä, ja ilta päättyy yhteislauluharjoituksiin. Speaktaakkeli syntyy, kun mukaan lisätään bändi, ääni- ja valon- ja videotiimin osaaminen, lavasteet, tarpeisto, puvustus, maskeeraus ja tietysti yleisö.

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan Speksi on improvisaatiota hyödyntävä musikaaliteatteriproduktio. Jokainen näytös on ainutkertainen, sillä näyttelijät ja muusikot osittain improvisoivat käsikirjoitettua näytelmää yleisön toiveiden mukaan. Kuka tahansa yleisöstä voi huutaa omstart ja tämän perään määritellä, mitä toivoo lavalle, minkä jälkeen näyttelijät improvisoivat esitetyn kohtauksen uudelleen.

Tämän kevään speksi oli Rovaniemellä viides, produktiossa oli mukana 56 henkilöä yliopiston eri tiedekunnista ja ammattikorkeakoululta. Produktio alkaa aina syksyllä, jolloin valitaan tuottaja ja ohjaaja. Vuoden alussa kootaan muu työryhmä, muodostetaan eri osa-alueiden tiimit ja aloitetaan valmistelu ja harjoittelu huhtikuun esityksiä varten. Produktio tuo yhteen monen eri alan osaajia, ja tekijöille se mahdollistaa verkostoitumisen yli tiedekunta- ja opilaitosrajojen.

Tämän vuoden ohjaaja Noora Vuorela kuvailee speksipurukkaa moniosaavaksi perheeksi. Yhteisöstä tulee treenikevään myötä tiivis, kun paineensietokykyä ja yhteistyötaitoja koetellaan. Speksissä on tilaa oppia, ja monelle se on ensimmäinen kosketus teatterimaailmaan.

– Tässä konkretisoituu se, mitä tarkoittaa, että kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa, toteaa bändivastaava Risto Ukkonen, joka oli mukana kolmatta kertaa.

Kuvataidekasvatuksen opiskelija Lydia Johansson sen sijaan oli mukana ensimmäistä kertaa. Hän sai kertaheitolla vastuulleen valo- ja äänitiimien koordinaattorin roolin. Erilaisten ihmisten kanssa työskentely oli opettavaista, mutta merkittävintä oli vastuunkantaminen.

– Tämän kokemuksen jälkeen vastuun ottaminen ei pelota ja uskallan pyrkiä myös isompiin vastuisiin, Johansson summaa.

PILVIKKI LANTELA

Opiskelija-teatteri haastaa ja innostaa

www.vaana2017.fi KUVAT: TEPPO VERTOMAA

ARKTISUUTTA MILANOSSA

Milan Design Week 2017 -huonekalumesujen Vaana-osasto toteutettiin taiteiden tiedekunnan opiskelijoiden ja The Naked Approach-tutkimusprojektin yhteistyönä. Messuosasto nautti aurinkoisen ilman lisäksi positiivisesta vastaanotosta. Arktista minimalismia edustava Vaana on vuorovai-kutteinen messuosasto, jossa inspiraationa on ollut valon merkitys arktisessa ympäristössä. Kosketukseen reagoivat tuotteet toivat hymyn kävijöiden kasvoille, mitä oli ihana seurata.

Kokemusta karttui myös muita messuosastoja kiertämällä. Erityisen inspiroivaa oli eri maista tulleiden opiskelijoiden kanssa keskusteleminen ja heidän tuotteiden tutkiminen. Vaana erottui muiden yliopistojen osastoista interaktiivisuuden ja luonnosta otettujen muotojen avulla.

LAURA RUSANEN, HANNA-MARIA VIERTOLA JA JONNA HÄKKILÄ

TENTTIAKVAARION KÄYTTÖ

Uudistunut tenttiakvaario eli sähköinen tenttipalvelu otettiin käyttöön viime syksynä. Akvaario on ollut opiskelijoiden käytössä viikolla kello 8–20 ja lauantaisin kello 8–16. Toukokuun alusta lähtien käyttö on laajentunut siten, että akvaario on auki kaikkina viikonpäivinä kello 24:ään asti ja tenttiminen on mahdollista myös kesällä. Kulkukortin saa yliopiston virastomestareilta.

PIIRUSTUSILLAT VAPAUTTAVAT VAATIMUKSISTA

Mikä avuksi, kun haluaa kovasti tehdä jotakin luovaa, mutta aloittamisen kynnyks tuntuu kumman korkealta? Yksi hyvä vaihtoehto on astua ulos oman pään sisäisestä saamattomuuden tai ylimiettimisen syntentämstä kammiosta ja etsiä ympärilleen yhteisö.

Taideyhteisö Kalto tarjoaa matalan kynnyksen yhteisöllisiä tapahtumia, joihin kaikki halukkaat pääsevät vapauttamaan luovuutensa. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat erinäiset vapaamuotoiset piirustusillat, joita järjestämme niin yliopiston tiloissa kuin muuallakin Rovaniemellä. Tarkoituksena on luoda mahdollisimman rento ilmapiiri, jossa liika itsekkriittisyys ja täydellisyyden tavoittelu saa luvan unohtua.

Lopputulos voi olla vaikkapa maailman hirvein elävän mallin piirustus tai upea yhteistaideteos lattialle asetetulle valtavalle paperille toteutettuna. Onko sillä oikeastaan edes väliä? Pääasiahan on vain piirtää. Tällainen vapaa tekeminen tuo hetkellisen hengähdystauon tuloskeskeiseen paahtamiseen. Lisäksi se antaa uutta innostusta laajempienkin taideprojektien tekemiseen, kenties myös eri alojen väliseen yhteistyöhön.

SIIRI HIRSAHO

Sarjakuvantekijä ja -tutkija, graafikko ja Oulun sarjakuvakeskuksen toiminnanjohtaja Harri Filppa pitää sarjakuvaa tärkeänä ilmaisumuotona jolla on viihteen lisäksi paljon annettavaa tieteelle. Kahdessa vuodessa taiteen maisteriksi lukeneelle Filpalle jäi hyviä muistoja Lapin yliopistosta.

– Hyviä muistoja jäi erityisesti opiskelukavereista ja ympärillä olleista ihmisistä. Lisäksi on jäänyt mieleen pitkät junamatkat Oulusta Rovaniemelle, Filppa kertoo.

Filpan aloittaessa graafisen suunnittelun opinnot vuonna 2005 taiteiden tiedekunnan opetus tapahtui pääosin pääkampuksen ulkopuolella; Piekkarilla ja Rotkolla. Muista erillään oleminen lisäsi koulutusohjelman keskuudessa yhteisöllisyyttä.

Hyviä muistoja on jäänyt myös opettajien suhtautumisesta harjoitustehtävien toteuttamiseen sarjakuvan muodossa. Pro gradu -tutkielmansa Filppa toteutti sarjakuvana, ja tutkielman valmistumisen jälkeen medialta tuli paljon yhteydenottoja. Filppa laajensi graduaan vuonna 2011 ilmestyneessä Tiedettä ja sarjakuvaa – ruutujen kaupalla -teoksessa.

– Gradu elää edelleen mukanani vieläkin, sillä vastaan tulee ihmisiä jotka tietävät graduni ja ovat lukeneet sen, Filppa kertoo.

Valmistumisen jälkeen Filppa aloitti työt mainostoimistossa, mutta pian hän päätti keskittyä kokonaan sarjakuviin. Oulun sarjakuvakeskuksen toiminnanjohtajalla ja sarjakuvantekijällä on kaksi toisistaan erilaista työpäivää.

– Ensimmäinen on että istun työpöydän ääreen ja piirrän. Toinen työpäivä taas on sellainen että hoidan enemmän sarjakuvakeskuksen asioita. Tämä koostuu taiteellisesta suunnittelusta, tuotannoista, kirjastotöistä, erilaisista palaverista ja opetuksesta, Filppa kertoo.

Tulevaisuus tuo tullessaan syksyllä ilmestyvän Vastarannan siili-orkesterin kanssa yhteistyössä toteutetun lastenkirjan. Lisäksi työn alla on läheisen kuolemaa käsittelevä omaelämäkerrallinen sarjakuvateos. Väitöskirjan Filppa aikoo toteuttaa täyttäessään 50 vuotta.

– Vuonna 2008 aloitin jatko-opinnot ja olen ajatellut että väitöstilaisuus olisi sitten, kun täytän 50 vuotta. Periaatteessa tähän on vielä 13 vuotta aikaa. Toivon että pystyisin väitöskirjalla tuomaan esille sarjakuvaa enemmän taiteen alana, Filppa toteaa.

Väitöskirja tulee ehdottomasti olemaan sarjakuvan muodossa.

JOHAN-EERIK KUKKO

Tiedettä, taidetta ja sarjakuvia

HARRI FILPPA

Harri Filppa

Sarjakuvantekijä ja -tutkija, graafikko ja Oulun sarjakuvakeskuksen toiminnanjohtaja

- on syntynyt 1980 Kempeleessä.
- on valmistunut maisteriksi Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnasta 2007.
- toteutti pro gradu -tutkielmansa sarjakuvana ensimmäisenä Suomessa.
- harrastukset: Sarjakuva ja taiteet monipuolisesti, vuonna 1950 valmistuneen omakotitalon remontointi ja erilaiset rakennusprojektit.

Pohjoiseen painottuvaa IHMISTUTKIMUSTA

Tunnettu sosiaali antropologi Tim Ingold puhuu
suomea ja kaipaa Pielisen rannalle.

TEKSTI TEEMU LOIKKANEN KUVA ANNA-LEENA MUOTKA

Yliopistomme sai maaliskuussa odotetun vieraan, kun Aberdeenin yliopiston sosiaali antropologian professori Tim Ingold saapui luennomaan tutkijakoulun opiskelijoille. Sujuvasti suomea puhuvan Ingoldin yhteydet maahamme ulottuvat yli 50 vuoden päähän.

– Tulin ensimmäisen kerran Suomeen vuonna 1965, huulisin. Minulla oli työpaikka Norjan länsirannikolla, josta saavuin pohjoiseen venäläisellä laivalla ja liftasin Lappiin. Muutaman vuoden päästä hain kansainväliselle työleirille, jonka kautta päädyin sattumalta Itä-Suomen Tuupovaaraan auttamaan heinätoissää perheitä, joiden isäntä oli kuollut. Siellä tapasin länsisuomalaisen vaimoni.

Ingold oli kiinnostunut Suomesta ja pohjolasta nähtyään Tohtori Živago -elokuvan, jonka Siperiassa tapahtuvat kohtaukset oli kuvattu Joensuussa. Hänen mielikuvissaan Suomeen kuuluivat höyryveturit ja näyttelijä Julie Christien näköiset naiset, joita Ingold uskoi maamme olevan pullollaan. Opintojensa loppupuolella Ingold palasi jälleen Suomeen.

– Halusin tehdä kenttätöni Suomessa, koska vaimoni oli täällä, ja päädyin tutkimaan kolttasaamelaisia Sallaan. Rakastin talvea, joka oli mielestäni kauneinta aikaa. Lapin olosuhteissa oli välillä yksinäistä, mutta samaan aikaan opin paljon itsestäni, elämästä ja ympäristöstä. Tämä aika muovasi sitä, miten myöhemmin olen ymmärtänyt elämää.

Kuvastojen ja todellisuuden ristiriita

Aberdeenin yliopiston tutkimusohjelma painottuu poh-

joiseen. Kaukana Lontoosta sijaitsevalla laitoksella on enemmän suhteita muihin pohjoisiin korkeakouluihin kuin eteläisempiin yksiköihin. Vaikka antropologian laitoksella tehdään nykypäivänä paljon muutakin, pohjoisuus on edelleen keskiössä ja tohtoriopiskelijat työskentelevät ympäri pohjoista aluetta. Tällä hetkellä Ingold johtaa suurta projektia ”Knowing From the Inside”, jossa tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuurin, taiteen ja antropologian yhteisiä tekijöitä.

Skotlannin itsenäisyyttä kannattava Ingold on huolissaan poliittisesta tulevaisuudesta. Matkailubuumia elävässä Lapissa tulevaisuus näyttää positiiviselta, mutta kriittiseenkin tarkasteluun on aihetta.

– Pohjoinen on aina ollut kansainvälinen, ihmiset ovat voineet käydä rauhanomaisia keskusteluja yli rajojen. Samanlaiset kokemukset yhdistävät, ja väestöä on melko vähän. Pohjoisesta ei pidä tehdä uusliberaalin kapitalismin uutta eturintamaa. Suomessa asiat ovat melko hyvin, mutta Venäjän ja Kanadan pohjoisosissa tilanne on paljon huonompi. Alkoholismia, huumeongelmia ja itsemurhia esiintyy paljon. Kun tämän asettaa vastakkain matkailun rakentaman kuvaston kanssa, pohjoisuus näyttäytyy ristiriitaisena.

Viimeiset 25 vuotta Ingoldin perhe on vuokrannut säännöllisesti vanhaa maalaistaloa Kohtavaarasta Pielisen rannalta. Siellä on vanha sauna ja puiset penkit, joilla istuessaan voi katsella koivuja. Elämää vietetään ilman internetiä, ja aamu alkaa uimisella. Näissä maisemissa Ingold on aloittanut tai viimeistellyt ainakin neljä kirjaa, ja sinne hän kaipaa aina silloin, kun on josain muualla. ●

Professori Tim Ingold tuli Suomeen ja rakastui.

MITEN YLIOPISTOSSA OPPII työelämävalmiuksia?

Opetussuunnitelmamatriisilla tavoitellaan työelämässä tarvittavien taitojen linjakkaampaa ja monipuolisempaa oppimista.

TEKSTI MIKKO VEHKAPERÄ

Vankan substanssietämyksen lisäksi yliopistosta valmistuneilla tulee olla hallussaan entistä monipuolisempia työelämävalmiuksia ja -taitoja. Niitä kyllä opitaan yliopistossa, mutta usein ne ovat niin sanotussa piilo-opetussuunnitelmassa. Vielä valmistuttuaankin opiskelijalle voi olla epäselvää, mitä hän todella osaa, eikä hän silloin osaa tuoda sitä esiin työnantajallekaan.

Matkailututkimuksen oppiaineessa on tartuttu ongelmaan kartoittamalla yksityiskohtaisesti opetussuunnitelman osa-alueet ja nostamalla työelämätaidot kurssikuvauksiin substanssiosaamisen rinnalle. Uusi opetussuunnitelma tulee voimaan syksyllä.

Hieman yksinkertaistaen voidaan sanoa, että yliopistosta valmistuneen tärkeimpiä työelämätaitoja ovat ajattelemisen, lukemisen, kirjoittamisen ja puhumisen taidot. Näitä oppeja harjoitellaan yliopisto-opinnoissa jatkuvasti. Koulutuksen myötä opiskelijat saavat muun muassa syvällisen tietämyksen omasta alastaan, kriitti-

sen ajattelun taidot sekä kyvyn hallita suuria tietomasoja ja löytää niistä olennainen.

Nykypäivän työelämässä tarvitaan myös ryhmätyötaitoja, neuvottelutaitoja, vuorovaikutustaitoja, johtamistaitoja, ongelmanratkaisutaitoja sekä joustavuutta ja sopeutumiskykyä. Nämä niin sanotut geneeriset taidot ovat siirrettävissä työstä toiseen ja voivat monesti olla valmistuneen uralla jopa substanssietämyksen merkittävässä roolissa. Yliopistossa niiden oppimista ei silti juuri mitata.

Matkailututkimus pilottikohteena

Matkailututkimuksen oppiaineessa opetuksen kehittämiseen on panostettu viime vuosina paljon. Opetussuunnitelma uusittiin kokonaan vuosina 2012–2013. Tuolloin opetussuunnitelman linjakkuuden kehittämiseksi otettiin käyttöön opetussuunnitelmamatriisi (curriculum map). Matriisissa hahmotettiin erilaisia koulutukseen kohdistuvia strategisia painotuksia sekä

TYYLI

- ESR-hanke Työelämäjaksoja ja työssä-oppimista yliopisto-opintoihin 2015–2018
- Toteuttajat Aalto-yliopisto, Lapin yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Turun yliopisto
- Kehittämisteemoja: harjoittelu, työssä tapahtuva oppiminen, erilaiset työelämäyhteistyömuodot opinnoissa ja työmäiset oppimisympäristöt
- Täydennyskoulutus yliopistojen henkilökunnalle: Työelämäyhteistyö yliopisto-opetuksessa (5 op)

<https://tyylihanke.wordpress.com>

oppialan teemoja, käsitteitä ja osaamisalueita – aiheita, joita kaikkia opintojen tuli sisältää.

Lisäksi rekrytointipalvelujen avustuksella matriisiin kerättiin työelämätaitoja, joita opinnoissa tulisi oppia. Kun matriisiin sen jälkeen merkittiin, millä kursseilla kutakin asiaa käydään läpi, saatiin taulukko, josta saattoi nopealla vilkaisulla nähdä, kuinka kattavasti asiat käsitellään, miten niiden jatkumot muodostuvat tai onko jossain päällekkäisyyksiä tai katvealueita. Prosessissa todettiin, että erilaisia työelämätaitoja sivutaan eri kursseilla hyvin paljon. Opinto-oppaassa emme kuitenkaan olleet kertoneet niistä lainkaan.

Sysäyksen opetussuunnitelmaviestinnän edelleen kehittämiseen antoi osallistumiseni valtakunnalliseen TYYLI-koulutukseen. Kuuden yliopiston yhteistyössä

järjestämässä koulutuksessa paneuduttiin työelämäyhteistyön kehittämiseen opetuksessa. Monet osallistujista olivat opettajia ja kehittivät koulutuksessa omia opintojaksojaan. Minulle luontevampaa oli valita kohteeksi kokonainen opetussuunnitelma, ja matkailututkimus toimi hyvänä pilottikohteena. Myös oppiaineessa asia nähtiin tärkeänä ja henkilökunta tarttui mieluusti haasteeseen.

Päivitystyö eteni ripeästi opetussuunnittelupalaverissa ja -työpajoissa. Työvälineenä käytettiin matriisia, jota laajennettiin työelämätaitojen opettamisella ja arvioinnilla. Keskeisin uusi ajatus oli nostaa tärkeimmiksi koetut työelämätaidot opintojaksojen osaamistavoitteisiin ja sisältöihin substanssietämyksen rinnalle. Tällöin myös niiden opettamiseen tulee panostaa ja niiden oppimista pitää voida arvioida. Hyödyllistä olikin käydä läpi myös kurssien opetus- ja arviointitavat matriisin avulla. Näin voitiin jälleen havaita päällekkäisyyksiä ja katvealueita. Yhtä työelämätaitoa voidaan opetella usealla kurssilla, mutta arvioitavaksi se tulee vain kerran.

Opetussuunnitelmamatriisi ei ole menetelmän uusi, ja sen hyödyistä ja puutteista on kirjoitettu paljon. Kokonaisuuden hahmottamisessa ja yhteisen ymmärryksen kasvattamisessa se on kuitenkin oiva työkalu. Suurenkin matriisin täyttäminen käy kurssinsa tuntevalta vastuupettajalta nopeasti.

Käyttämämme malli herätti suurta kiinnostusta niin yhteiskuntatieteiden tiedekunnan opetussuunnittelutyöryhmässä kuin TYYLI-koulutuksen päätösseminaarissakin, ja on toki kaikkien muidenkin vapaasti hyödynnettävissä. Matkailututkimuksessa kartoituksella on pyritty parantamaan opetussuunnitelmaviestintää niin, että tuloksena on omista taidoistaan tietoisempia ja työelämässä entistä kyvykkämpiä matkailualumneja. •

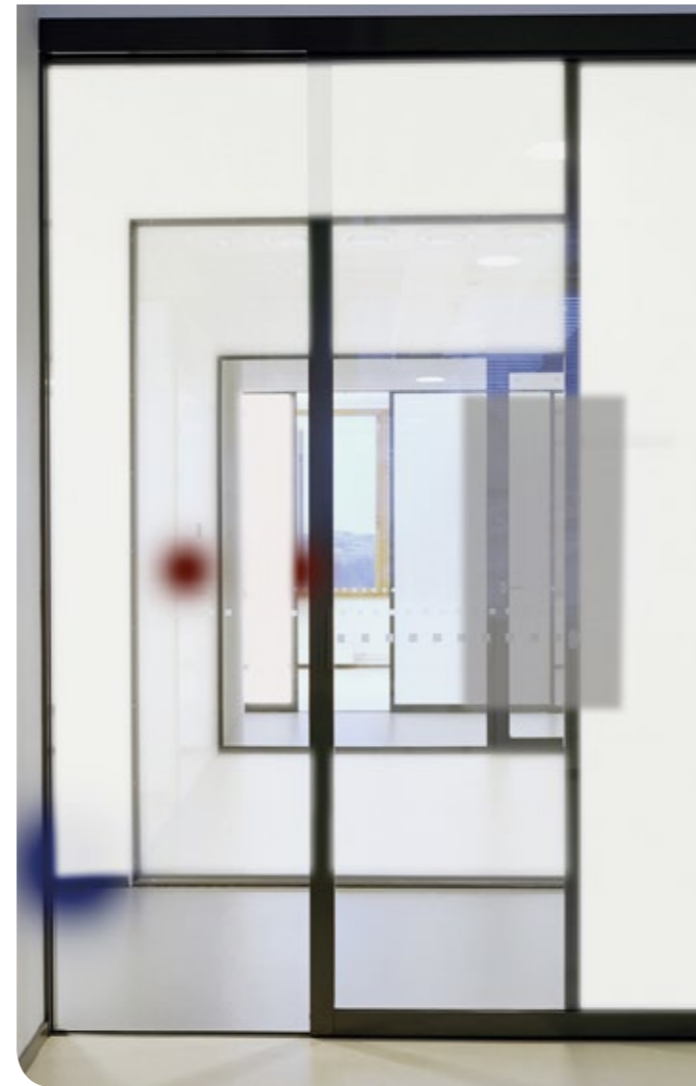
Kirjoittaja on opintopäällikkö yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa ja Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutissa.

Veistoksellinen valokuva kommunikoi tilassa

TEKSTI HENRI HAGMAN | HENKILÖKUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

Tila (passage 1) 2006, 195 x 125 cm

Tila (passage 5) 2007, 195 x 125 cm

Pertti Kekarainen työskentelee valokuvien parissa kuin kuvanveistäjä. Oikeassa mittakaavassa kuva on läsnä tilassa ja hetkessä.

Pertti Kekarainen on Wihurin residenssin tämän kevään taiteilijavieras. Haastatteluhetkellä hän valmistele näyttelyä Arktikumin Valo-galleriaan. Esillä tulee olemaan Rovaniemellä syntynyt teossarja, parimetrisiä valokuvia, joissa aiheena on tavalliset valkoiset ovet luonnollisessa koossaan. Valokuvien materiaalina on suoraan seinään liimattu hyvin ohut kangas. Kekaraisen tapaan kuvissa on hienovaraista kerroksellisuutta: heijastuksia, varjoja.

– Ovihan jakaa kaksi eri tilaa ja myös piilottaa sen toisen tilan. Oviin heijastuu hahmoja, joilla ei kuiten-

kaan ole ominaispiirteitä – ja tämä on minulle tärkeää: ”blurratut” henkilöt ovat vain läsnäoloa, ilman draamaa, Kekarainen toteaa.

– Sillä vaikka kuvassa olisi vain ovenkahvan kokoinen mutta selkeäpiirteinen henkilö, se veisi kaiken huomion, ja tarina alkaisi rakentua hahmopsykologisesti sen mukaan.

Kekaraisen taide ei pohjaudu valokuvan traditioon. Hän sanoo ajattelevansa niin kuin maalari maalaustaitteen historian kautta ja toisaalta niin kuin kuvanveistäjä. Tämä ei ole ihme, sillä Kekarainen aloitti maalaus-

PERTTI KEKARAINEN

- Syntynyt 1965 Oulussa, asuu Helsingissä.
- Pitänyt lähes 40 yksityisnäyttelyä, joista yli puolet ulkomailla.
- Teoksia kaikissa merkittävässä julkisissa taidekokoelmissa Suomessa sekä useissa ulkomaisissa kokoelmissa, muun muassa New Yorkin Metropolitan Museum of Artissa.
- Julkisia teoksia muun muassa eduskunnan lisärakennuksen suuressa atriumissa.
- Toiminut 1996–2007 opetustehtävissä Kuvataideakatemiassa (professorina 2001–2002) ja Göteborgin Fotohögskolanissa.
- Carnegie Art Award -ehdokkaana 2007, Ars Fennica -ehdokkaana 2003.

taiteen parissa opiskeluaikanaan Taideakatemia kouluissa. Siellä hän siirtyi kuvanveistoon tehden liikkuvia veistoksia – puhaltuvia pusseja, potkivia housuja.

Sittemmin opettaessaan itse Kuvataideakatemiassa Kekkarainen kehotti oppilaitaan työskentelemään laajasti kuvataiteen eri välineillä.

– Joitakin auttaa se, että läträä esimerkiksi muovailussa jotain. Vaikka ei siitä ymmärrä, voi olla, että se auttaa sitten maalauksessa.

Fyysisesti kommunikoiva valokuva

Alkuaikojensa liikkuvien veistosten taustoina Kekkaraisella oli suurikokoisia valokuvia, jotka siirtyivät taustan roolista pääasialliseksi ilmaisumuodoksi 1990-luvun alussa. Tuohon aikaan valokuva ei vielä ollut Suomes-

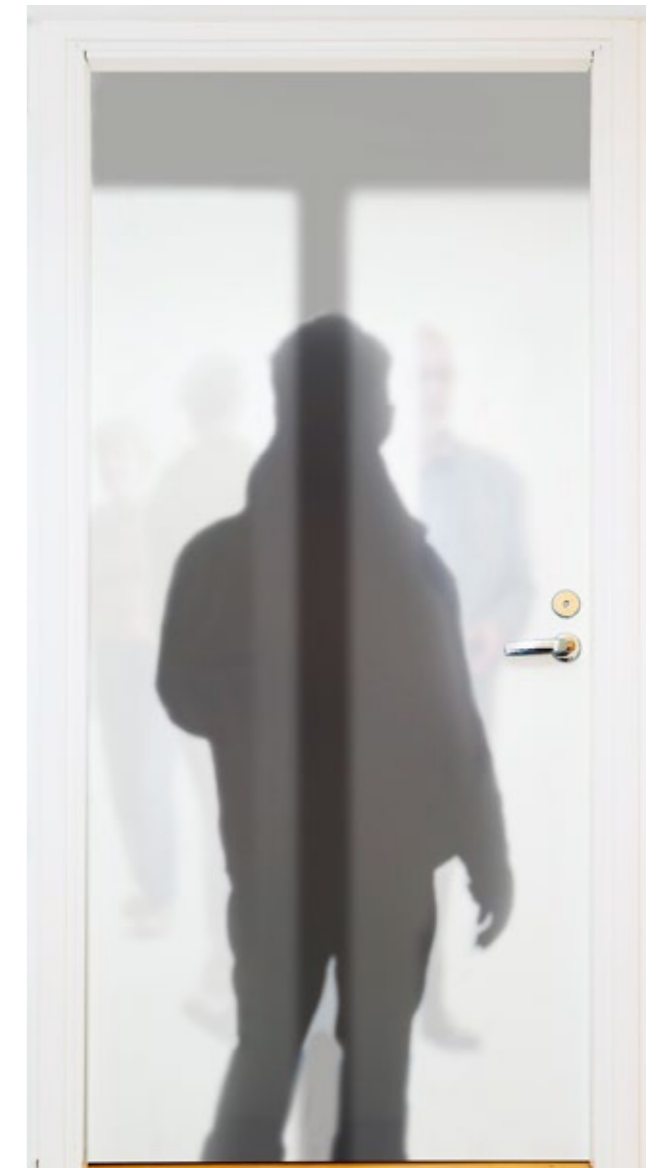
sa täysin virallisesti taidetta, kuvat näyttelyissä olivat pieniä ja dokumentaristisia. Kekkarainen oli ensimmäisiä suureen kokoon tekijöitä, hän ratkaisi vedostuspulmia käyttämällä apunaan muun muassa suuria jäteputkia.

– Totesin jo varhain, että iso osa niistä kuvista, jotka näyttävät huonolta postikorttikoossa, näyttääkin hyvältä parimetrisinä – ja päinvastoin. Koon muuttuessa aiheen tulkinta muuttuu. Suuren koon kautta valokuva saa myös veistoksellisuutta, 1:1-mittakaava viittaa kuvanveiston maailmaan, valokuvasta muodostuu yhtäkkiä fyysinen kappale. Tämän mittakaavan valokuva alkaa vaikuttaa oikealta näkymältä eikä enää illuusiolta.

– Perinteisestihän valokuva on sitä, että jokin on tapahtunut jossain tietystä paikassa. Halusin kääntää tilanteen päinvastaiseksi: kun kuva koetaan fyysisesti, se on

Tila (passage 7) 2007, 195 x 125 cm

Ovi 7 2017, 200 x 106 cm

länä nyt ja kommunikoi ympäröivän esitystilän kanssa.

Kekkarainen toteaa, että valokuvaan liittyy se psykologinen harha, että valokuva on ”totta”, kun taas fotorealistentenkin maalaus ymmärretään vain tulkinnaksi. Kekkaraisen tuotannon kohdalla tähän totuudellisuuden yhdistyy vielä aiheiden kodinomaisuus, tuttuus ja arkisuus. Näin teoksista tulee katsojille helpommin lähestyttäviä ja henkilökohtaisemmin koettavia.

Tietoisia virheitä ja mielen puhdistusta

Työstäessään kuvamateriaalia Kekkarainen pyrki tietoisesti tekemään virheitä ja yllättämään itsensä, ja siten myös ylittämään itsensä. Hän laittaa kuvatasoja väärin paikkoihin ja valitsee itselleen epämiellyttäviä värejä.

Kun kysyn Kekkaraiselta harrastuksista, hän vastaa

yllättäen maalaavansa pieniä maisemamaalauksia. Kesäisin hän laittaa maalaustarvikkeet pappamoponsa kyytiin ja suuntaa luontoon. Se on kuulemma parasta mielen puhdistusta.

– Pysähdyn vain johonkin ja suttailen mitä suttailen. Ne eivät lainkaan välttämättä muistuta lähtökohtaansa, ja jotkut ovat ihan hirveitä, mutta sillä ei ole väliä. Ne ovat vain itseäni varten.

Viime vuosina Kekkaraisen töihin on palannut alkuaikojen moniaistisuus. Edellisessä näyttelyssä helsinkiläisessä Forum Box -galleriassa oli liikkuvat nelimetriset housut, Suomen perustuslakia morsettava irtonainen jalkaterä sekä huoneen kokoinen liikkuva veistos. Valogallerian näyttelyyn puolestaan tulee äänitaidetta ovi-teosten yhteyteen. ●

Kuka löysi Nordkappin?

TEKSTI OSMO PEKONEN | KUVA ANNA-LEENA MUOTKA

Ensimmäinen tunnettu Nordkappin ympäri purjehtija oli viikinki Oht- here, joka raportoi merimatkastaan Wessexin kuninkaalle Alfred Suu- relle noin vuonna 890. Nidarosin piispa Jørund vieraili 1307 Vuorei- jan saarella ja perusti sinne seurakunnan. Nimensä Nordkapp sai englantilaiselta Richard Chancellorilta, joka purjehti Vienanmerelle 1553.

Tarvittiin romantiikan aikakausi, ennen kuin tuulenpieksämä niemenkärki al- koi vetää puoleensa turisteja. Italialainen Giuseppe Acerbi saapui Nordkappille ke- sällä 1799 ja teki asiasta valtavan numeron matkakertomuksessaan, joka ilmestyi Lontoossa 1802, Berliinissä 1803 ja Pariisissa 1804.

Kuitenkin neljä vuotta ennen Acerbia Nordkappilla oli käynyt myös kuuluisa ranskalainen, nimittäin Orléansin herttua Louis-Philippe, joka piileskeli Lapis- sa Ranskan vallankumousta. Hän nousi maihin Nordkappilla 24. elokuuta 1795.

Herttuasta tuli kuningas – Ranskan viimeinen – heinäkuun vallankumouksessa 1830. Kenties kruunupäätä harmitti kerskailevan Acerbin maine, sillä 1839 hän lähetti hovimaalarinsa François-Auguste Biardin sotalaiva La Recherchen kyydissä

Jäämerelle maalaamaan heroisen kuvan omasta Nordkappin maihinnousustaan 44 vuotta aikaisemmin.

Biard teki työtä käskettyä ja maalasi suuren öljyväriteoksen, jossa nuori herttua lähestyy Nordkappia merilappalaisten soutamassa veneessä uhkaavien jäälohka- reiden keskellä. Kuva on pitkään ollut kadoksissa. Sen kohtalosta ei muuta tiedetty kuin että se oli myynnissä Pariisissa Hôtel Drouot'n huutokauppakamarissa 1865. Arktisen keskuksen tiedetoimittaja Ari Laakso löysi kadonneen maalauksen Pie- tarista venäläisen virkamiehen seinältä. Löytö on ollut mediatapaus niin Suomes- sa kuin Ranskassa.

Rintakuva tuhoutui sodassa

Nordkappin valloittaminen oli Ranskan viimeiselle kuninkaalle niin tärkeä asia, että hän lähetti Nordkappille myös pronssisen rintakuvansa. Sen sai ottaa vastaan kalakauppias Ulich. Luovutusseremoniassa kilistettiin samppanjaa ja ammuttiin 21 tykinlaukausta. Kauppiaan tytär laski kukkaisseppeleeseen vaskisen kuninkaan kummille.

Louis-Philippen pysti säilyi samassa talossa aina vuoteen 1944, jolloin perään- tyvä Saksan armeija poltti Pohjois-Norjan asutuskeskukset. Patsaan sulaneet jään- nökset ovat vielä esillä Måsøyn museossa. Wehrmachtin tihutyöstä kuultuaan ken- raali de Gaulle lahjoitti vuonna 1959 norjalaisille uuden Louis-Philippen pystin, joka nykyisin on Nordkappin matkailukeskuksessa.

Louis-Philippen matkaan saattama La Recherche -retkikunta jätti jälkeensä laa- jan tieteellisen ja taiteellisen dokumentaation Pohjoismaiden pohjoisosista. Ret- kikunnan muisto kertoo Ranskan pysyvistä halusta olla mukana kehittämässä Pohjoisen jäämeren ja avautuvan Koillisväylän mahdollisuuksia. •

François-Auguste Biardin Lapin-kuvat ovat esillä Rovaniemellä Korundin näyttelyssä Myyttinen Lappi 18.6. asti.

Kirjoittaja on Lapin yliopiston sivistyshistorian dosentti.

TEATTERI EDELLÄ

Pitkä matka on kuljettu niistä päivistä, kun oikeustieteiden tiedekunnan dekaani Juha Karhu esitti prinssiä oppikoulun joulujuhlissa. Tuolloin alkanut teatteriharrastus hiipui hiljalleen, mutta muutto Rovaniemelle aloitti harrastuksen uudelleen todella mielenkiintoisesti.

– Ylioppilasteatterissa esitettiin Kafkan teokseen perustuva Muodonmuutos, jonka ohjasi Ilkka Laasonen. Minut merkittiin käsiohjelmaan nimikkeellä lavastajan apulainen. Silloin elettiin 80-luvun loppuvuosia.

Myös virkaanastujaisesitys sai teatteri-ihmisen otteissa uuden muodon, sillä Juha päätyi vetämään sen paljon puhuttaneena varjoteatterina teemanaan oikeus ja kohtuus.

– Voi sanoa, että kohtuus on oikeuden varjossa. Varjoteatterini esitti tarinoita kohtuuttomuudesta eri aikoina. Minä puhuin roolit, mutta opiskelijat autoivat valoissa ja muussa.

Muodonmuutos ei jäänyt Juhan ainoaksi teatterilliseksi kosketukseksi Kafkaan. Pohdinnat oikeuden perimmäisistä kysymyksistä poikivat Oikeuden yö -nimisen teatteriesityksen, jossa nähtiin muun muassa katkelma Kafkan Oikeusjutusta.

Reilut kaksikymmentä vuotta myöhemmin vähän jo hiipuneen kipinän sytyttivät Seppo Rintamäen kanssa käydyt keskustelut Jätkänkynttiläsillan juurella.

– Minulta oli kysely, tuleeko vielä uutta Oikeuden yötä. Huomattiin Sepon kanssa, että kyllä Kafkalla on meidän ajallemme paljon sanottavaa. Juuri Oikeusjuttu täytyy tehdä nyt!

Kevään aikana Juha onkin kavunnut teatterin lavoille Kafkan monitulkin taisen Oikeusjutun Josef K:na. Mutta miksi oikeuteen ja oikeudenmukaisuuteen intohimoisesti suhtautuva haluaa tehdä teatteria?

– Oikeudenmukaisuus on kokemusta, ja kokemusta voi tarjota teatterin muodossa. Se vetoaa paitsi katsojien ajatteluun ja järkeen myös heidän tunteisiinsa. Ajatuksena on, että teatterin kautta saadaan esiin oikeudenmukaisuuden riemut ja tuskat.

Tänä vuonna eläköityvällä Juhalla on selvät suunnitelmat eläkepäivien varalle: tie vie New Yorkin Manhattanille, josta Juha on jo painanut mieleensä mielenkiintoisen näköisten teattereiden sijaintoja ja nimiä. Rakas harrastus tulee jatkumaan mutta vastaisuudessa katsojan roolissa.

MATIAS PARTANEN

kotisivu

JUHA KARHU

Dekaani, oikeustieteiden tiedekunta,
Lapin yliopisto

www.josefk.fi

Oikeusjuttu-näytelmän verkkosivut

ANNA-LEENA MUOTKA

eskon
puumerkki

STRATEGIA – TUTKIMUSYLIOPISTON HÄIRIKKÖ

Suomalaisia yliopistoja on viime vuodet tuloksellisuuden nimissä ohjattu aktiiviseen profiili- ja painopistetyöhön. Lapin yliopiston hallituksen asettama työryhmä on juuri tehnyt ehdotuksensa tuloksellisuuden edistämiseksi. Parempaa tulosta odotetaan etenkin tutkimuksen saralla, sillä yliopistomme on tutkimustulosindikaattorien valossa heikentynyt. Esityksen perusteluna todetaan muun muassa, että ”Lapin yliopiston erityisinä strategisina riskeinä pidetään tutkimuksen ohuutta ja epätasaisuutta. Tämä voi johtaa myös yliopiston houkuttelevuuden heikentymiseen sekä opiskelu- että työpaikkana”.

Koko tulostuottoajan yliopistot ovat laatineet esityksiä ja vaatimuksia parempiin tutkimustuloksiin pääsemisestä ja vahvemman tutkimusyliopiston kehittämisestä. Esitykset kantavat usein strategian nimeä ja keskittyvät enemmän itse tavoitteisiin kuin niiden saavuttamisen mahdollistamiseen. Strategiatyön on harhaisesti ajateltu olevan jopa ydintehtävä yliopiston tutkimuksen ja tutkimusolosuhteiden vahvistamisessa. Se on kuitenkin lähinnä häirikkö, joka tunkeutuu väistämättä yliopistolliseen arkeen tukahduttamaan ja rikkomaan ajankäytön. Strategia tuottaa velvoitteita seurata, reagoida ja ottaa kantaa, ja on siihen tyytyväinen. Konkreettiset seuraamukset eivät sitä erityisesti kiinnosta.

Hallituksen työryhmän esityksellä on otsikot: ”Nyt on aika tehdä jotain!” ja ”Nyt on pakko tehdä jotain”. Mitä on jotain? Yliopistoomme on ajettu sisään uutta henkilöstösuunnittelun välinettä nimeltään osaamisen suuntaaminen. Suuntaaminen olisikin täysin mahdollista tuloksia johtamalla. Kymmenen vuoden tilastoseuranta osoittaa yliopiston olevan tutkimustulosten suhteen miltei täysin riippuvainen Arktisesta keskuksista ja yhteiskuntatieteiden tiedekunnasta.

Yksiköiden sisällä taas eri oppiaineilla on selvästi erilaiset vahvuudet. Esimerkiksi yhteiskuntatieteiden osalta sosiaalityö on opetuksellisten ansioiden vuoksi äärimmäisen tärkeä oppiaine koko yliopistolle. Poliittikatieteet, sosiologia ja hallintotiede ovat puolestaan tuottaneet yksistään suurimman osan yliopiston tulokseen vaikuttavasta tutkimusrahoituksesta ja julkaisutoiminnasta. Onko tätä tulosta johdettu luomalla edellytyksiä menestyä entistä vahvemmin juuri näillä osaamisen alueilla? Ei ole, eikä se näytä olevan suuntaamisen mallin tavoitteenakaan: ”Tämä tarkoittaisi työn entistä tasaisempaa jakautumista opetus- ja tutkimushenkilökunnan kesken sekä sitä, että kaikki tekevät tasapuolisesti oman osuutensa” (intranet: osaamisen suuntaaminen). Harmillisesti malli näyttää kääntyvän kauniilla fraaseilla koristelluksi, yksilötasoisesti käyttäytyökaluksi, ilman todellista pyrkimystä yksikötasoiseen ja kauaskantoiseen henkilöstösuunnitteluun.

Nyt julkaistu tuloksellisuuden kehittämisohjelma sisältää hutikuteja, mutta myös ituja parempaan toimintaan. Huolestuttavasti se näyttää yhä häiriköltä, mutta voi kuinka mielellään tällä kertaa olisimmekaan väärässä.

Konkreettiset seuraamukset eivät strategiaa erityisesti kiinnosta.

HEIKKI HUILAJA Yliopisto-opettaja
JARNO VALKONEN Professori

MIKKO HUTTUNEN:

UAV-MAMO-projekti, osa II

KEVYIDEN MIEHITTÄMÄTTÖMIEN ILMA-ALUSTEN KÄYTÖN SÄÄNTELY

Geologian tutkimuskeskus (2017). Tutkimusraportti 228.

Verkkojulkaisu:

http://tupa.gtk.fi/julkaisu/tutkimusraportti/tr_228.pdf

Tekijöiden kommentti:

Miehittämättömistä ilma-aluksista eli drooneista vaikuttaa olevan vaikka mihin. AIRBEAM-hankkeessa tutkimme niiden käyttöä pelastustoiminnassa, ja nyt päätökseen tulleen UAV-MAMO-projektin keskiössä olivat malminetsintä ja kaivostoiminta. Hankepartnerimme GTK:n magneettisissa ja muissa mittauksissa saadut tulokset olivat siinä määrin lupaavia, että seuraavaksi tähtäimessä on tuotekehityshanke.

Kekseliäitä droonisovelluksia varjostaa kuitenkin se, etteivät niihin ryhtyvät ammattilaisetkaan usein tunne ilmailuoikeutta. Sääntöjen selvittäminen ja soveltaminen omaan toimintaan on työlästä, varsinkin kun ne ovat osin vasta kehitteillä. Yksityisyyden suojasta puhutaan paljon, mutta mitä ovat lentosäännöt ja miten haetaan ilmatilavarausta?

Halusin kirjoittaa näistä kysymyksistä selkeän suomenkielisen yleisesityksen, josta olisi hyötyä käytännön toimijoille etenkin kaivosalalla. Toivon, että nyt julkaistu GTK:n tutkimusraportti muodostuu sellaiseksi. Raportti tarjoaa perustiedot droonien sääntelystä Suomessa aina ydinkäsitteistä ilmailurikoksiin. Sääntelyn vanhan kehityksen vuoksi raportissa esitellään myös EU:n tulevaa sääntelymallia.

MIKKO HUTTUNEN

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan ilmailu- ja avaruus oikeuden instituutissa on valmistunut ensimmäinen suomenkielinen yleisesitys miehittämättömien ilma-alusten sääntelystä.

Tutkimushanke toteutettiin osana Tekesin Green Mining -ohjelmaa vuosina 2015–2017. Hanke koostui kahdesta osasta, joista toisesta vastasi Lapin yliopisto ja toisesta Geologian tutkimuskeskus. Lapin yliopiston osuudessa kerrotaan sääntelyn kansainvälisestä viitekehiksestä, suomalaisesta lainsäädännöstä sekä tulevasta EU:n sääntelymallista.

Lapin yliopiston osuudesta hankkeessa on vastannut tutkija Mikko Huttunen. Hänen työnohjaajanaan on toiminut ilmailu- ja avaruus oikeuden instituutin johtaja, kansainvälisen oikeuden professori Lotta Viikari.

Tekesin ohella tutkimushanketta ovat rahoittaneet AA Sakatti Mining Oy, Agnico Eagle Finland Oy, Nordkalk Oy sekä Mawson Oy.

SOSIAALINEN MEDIA KUNTA- JOHTAMISESSA

Antti Syväjärvi, Jaana Leinonen,
Anu Pruikkonen & Rauno Korhonen

Kunnallissalan kehittämissäätiö.
Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu
nro 101.

Otavan kirjapaino. Keuruu.

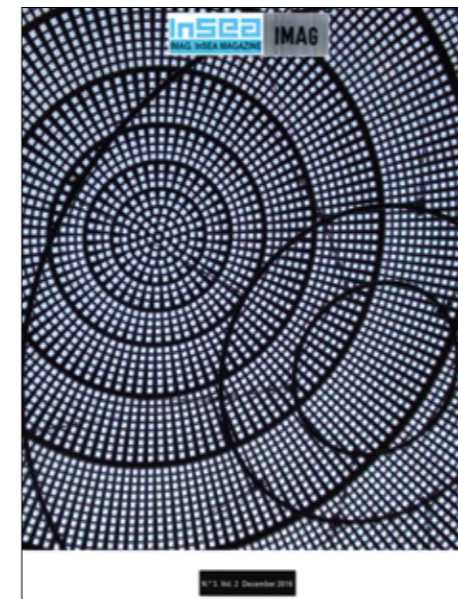
Sosiaalinen media kuntajohtamisessa -tutkimuksessa tarkastellaan suomalaisten kuntajohtajien suhdetta sosiaaliseen mediaan: miten sitä käytetään ja mitkä tekijät edistävät sosiaalisen median hyödyntämistä osana kuntajohtamista.

Tutkimuksen mukaan kuntaorganisaatioissa sosiaalisen median hyödyntämistä leimaa koordinoimattomuus. Lisäksi sosiaalisen median viestinnällisen aseman kunnissa strategisesti heikko, ja konkreettiset hyödyntämismahdollisuudet ja -tavat ovat niin kunnille kuin kuntajohtajillekin vielä epäselviä.

Tutkijoiden mukaan sosiaalinen media tulee olemaan osa tulevaisuuden kuntajohtamista, joten kuntajohtajien tulisi perehtyä sosiaaliseen mediaan ja heidän tulisi ennakkoluulottomasti hyödyntää sosiaalisen median tarjoamat mahdollisuudet itselle ja omalle kuntaorganisaatiolle.

lehtinurkka

SUOMALAINEN TAIDEKASVATUS

Vol I ja vol II

IMAG 3

Martina Paatela-Nieminen (toim.)

e-julkaisu: <http://insea.org/node/1064>

Uusin kansainvälisen taidekasvatuksen alan julkaisu IMAG kertoo suomalaisesta taidekasvatuksesta. Tästä kirjoittavat Lapin yliopiston opettajat, tutkijat ja opiskelijat sekä yhteistyötahot: Mirja Hiltunen, Timo Jokela, Annamari Manninen, Seija Ulkuniemi, Anniina Koivurova, Karoliina Salo sekä Kaija Kähkönen. Visuaalista, vertaisarvioitua e-lehteä julkaisee INSEA, International Society for Education through Art.

ELIISA LESKISENOJA 30.9.2016

Vuosi koulua, vuosi iloa – PERMA-teoriaan pohjautuvat luokkakäytänteet kouluilon edistäjinä

Kouluilo rakentuu hyvinvoinnin elementeistä. KM Eliisa Leskisenojan väitöstutkimus osoittaa, että positiivisella kasvatuksella luokkatoiminnassa on myönteisiä vaikutuksia oppilaiden kokemaan kouluiloon ja koulutyön mielekkyyteen. Opettaja on avainasemassa hyvinvoinnin lisäämisessä ja myönteisen ilmapiirin luomisessa luokkayhteisöön.

Leskisenoja tutki väitöstyössään positiivisen psykologian perustajan, Martin Seligmanin, hyvinvointiteorian soveltamista koululuokkaan ja sen vaikutusta oppilaiden kouluiloon. Hän toteutti tutkimuksensa tutkivana opettajana kuudesluokkalaisten oppilaidensa parissa Sodankylässä lukuvuonna 2013–2014. Myös oppilaiden vanhemmat olivat osallistettuna lastensa kouluilon tukemiseen osana tutkimusta.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

PAULA POIKELA 24.3.2017

Rethinking Computer-Based Simulation: Concepts and Models

Simulaatio-oppiminen on yksi menetelmä hoitotyön ja terveydenhuollon koulutuksissa. Simulaation erilaisia variaatioita kehitellään, jotta saataisiin oppiminen mahdollisemman tehokkaaksi, taloudelliseksi sekä mahdolliseksi osallistua simulaatio-oppimistapahtumaan etänä. Ennen kaikkea oppimisympäristön tulisi olla mielekäs oppijan oppimisen kannalta.

FM Paula Poikela tutki väitöstutkimuksessaan yhtä tietokonepohjaista simulaatio-oppimisympäristöä. Tutkimuksessa selvitettiin miten oppimisympäristöä pitäisi kehittää, jotta siitä tulisi mielekkäämpi ja samalla myös yhteisöllinen tiedon jakamisen ja levittämisen oppimisolusta.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

LIISA ANSALA 24.2.2017

”Niin monta rautaa tulessa” Aktiivinen kansalaisuus järjestöaktiivien yliopisto- opiskelijoiden kertomana

Yliopisto-opiskeluun kohdistuu entistä kovempia tehokkuusvaatimuksia. Opintotukeen ja opiskelu aikaan kohdistuvat leikkaukset tuntuvat ja näkyvät yliopisto-opiskelijoiden arjessa. Keskustelu nuorten aktiivisesta kansalaisuudesta ja osallisuuden vähenemisestä on ajankohtainen, koska tutkimukset osoittavat vähenevää kiinnostusta yhteisistä asioista päättämistä kohtaan. KM Liisa Ansalan väitöskirja tarkastelee opiskelijoiden osallistumista järjestötoimintaan.

Väitös osoittaa, että yliopistojen opintosuunnitelmien ja muun toiminnan tulisi entistä paremmin vastata myös kasvaviin tehokkuusvaatimuksiin lisäämällä opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua ja toimia aktiivisina kansalaisina ja siten tukea heidän hyvinvointiaan.

Positiivinen ja avoin järjestötoiminnan kulttuuri on omiaan ruokkimaan positiivista ja kannustavaa osallistumista sekä myönteistä kehittymistä. Motivaatiota osallistua järjestötoimintaan nostivat myös halu kartuttaa verkostoja sekä työkokemusta ja saada lisämotivaatiota opintojen suorittamiseen. Järjestötoiminta edistää opiskelijoiden sosiaalista integraatiota ja vahvojen ihmissuhteiden kautta luo myös entistä paremmat mahdollisuudet opinnoista selviytymiseen.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

ANTERO STENLUND 10.3.2017

Yrittäjyyden tuottaminen – Tavoitteena kyvykkyys, jota kilpailu edellyttää, osaaminen rakentaa ja itsenäisyys ilmentää

KM Antero Stenlund tutki yrittäjyyden tuottamista, jossa näkökulmina olivat oppiminen ja oppimisen edellytykset. Tutkimustuloksena hän esittää yrittäjyyden tuottamisen teorian, jonka keskiössä ovat yrittäjyyteen yhdistyvän kyvykkyuden tuottaminen sekä koulutuksen, työelämän ja yrittäjyyden toiminnallinen yhdistäminen.

Tutkimus nostaa esiin muutoksen kohti yhteiskuntaa, jossa syrjäytymisen riskit, moninaistuva kilpailu ja yrittäjyyden vaatimukset lisääntyvät. Samalla yhteiskunta vaatii kansalaisiaan ottamaan täyden vastuun omasta elämästään ja kilpailukyvyystään, mikä puolestaan vahvistaa yrittäjyyden asemaa selviytymisen ja menestymisen keinona.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

RAUNA RAHKO - RAVANTTI 14.10.2016

Saamelaisopetus Suomessa – Tutkimus saamelaisopettajien opetustyöstä suomalaiskouluissa

Saamelaisopetuksen kehittäminen saamen kieltä ja kulttuuria tukeväksi edellyttää laajoja rakenteellisia ja asenteellisia muutoksia, ilmenee KM Rauna Rahko-Ravantin väitöstutkimuksesta. Saamelaisopetuksen asema on heikko Suomen kouluissa, ja saamelaisopetuksen kehittäminen on tällä hetkellä yksittäisten opettajien varassa. Kehittämistyö tulisi nähdä koko koulun yhteisenä asiana.

Väitöstutkimus valottaa ensimmäistä kertaa saamelaisopetuksessa toimivien opettajien kokemusten kautta saamelaisopetuksen tilannetta Suomessa. Saamelaisopetuksessa historiallinen painopiste aikojen saatossa on ollut opettaa saamelaislapsille suomen kieltä. Maailman muuttuessa painopiste saamelaisopetuksessa on keskittynyt kielen säilyttämiseen ja opettamiseen.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

Lapin yliopistolle WWF:n Green Office -merkki

Ympäristöjärjestö WWF on myöntänyt Lapin yliopistolle Green Office -merkin. Tämä kertoo kuulumisestamme verkostoon, joka on sitoutunut pienentämään ekologista jalanjälkeään. Hyväksyty ympäristöjärjestelmä on luotu pääkampuksellemme.

Lapin yliopisto sai WWF:n tarkastajalta erityismaininnan ansiokkaasti toteutetusta sisäisestä viestinnästä sekä opiskelijoiden ja henkilöstön yhteistyöstä asioiden edistämiseksi. Yliopistoyhteisömme jatkaa aktiivista toimintaa vihreämmän kampuksen kehittämiseksi.

Ympäristöohjelma vuosille 2017–2019

Lapin yliopiston ympäristöohjelma sisältää selkeät numeeriset tavoitteet, joiden avulla yliopistomme voi seurata ympäristötyön etenemistä. Tavoitteenamme on vähentää energian- ja vedenkulutusta sekä polttokelpoisen ja kaatopaikalle loppusijoitettavan jätteen määrää viidellä prosentilla vuoden 2016 tasosta vuoden 2019 loppuun mennessä.

Ympäristöohjelma on tehty osana yliopistomme Green Office -ympäristöjärjestelmää. Lapin yliopiston Green Office -tiimissä on jäseniä eri yksiköistä, tiedekunnista, ainejärjestöistä, yliopilaskunnasta ja kampuksemme palveluntuottajilta.

Ympäristöohjelman sisältämien toimenpiteiden valinnassa on huomioitu myös syksyllä 2016 teetetyn Lapin yliopiston ympäristökyselyn vastaukset, joita saatiin yhteensä 319 opiskelijalta ja henkilökunnan edustajalta.

Hakijamäärässä reilua kasvua

Lapin yliopistoon jätettiin tämän vuoden yhteishaussa lähes 5 000 hakemusta eli noin 650 hakemusta enemmän kuin viime vuonna.

Yhteishaku sisältää kandi- ja maisterihaut sekä pelkästään maisterihakuun osallistuneet. Hakijoista noin kolmannes piti Lapin yliopistoa ensisijaisena hakukohteena. Vararehtori Kaarina Määttä mukaan hakemusten määrään vaikuttaa se, että kasvatusalalla aloituspaikkoja vähennettiin, oppiaineita hakukohteena yhdistettiin ja eri yliopistojen valintakokeita yhdistettiin oikeustieteissä.

– Lapin yliopistolle on tärkeitä saada motivoituneita ja lahjakkaita opiskelijoita, jotka me haluamme kouluttaa laadukkaasti, vararehtori Kaarina Määttä toteaa.

– Olemme aiempina vuosina voineet tarjota hyvän koulutuksen myös henkilöille, joiden alkuperäinen tarkoitus ei ole ollut tulla Lappiin. Esimerkiksi oikeustieteessä parhaat alumnimme ovat niitä, jotka eivät alkujaan halunneet ensisijaisesti Lappiin, mutta tultuaan Lapin yliopistoon he suorittivat tutkinnon nopeasti, motivoituneesti ja hyvin arvosanoin, Määttä pohtii.

Eniten hakemuksia jätettiin oikeustieteiden tiedekuntaan, jonne jätettiin noin 1 900 hakemusta eli yli 950 enemmän kuin viime vuonna. Ensisijaisena hakukohteena Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekuntaa piti reilu viisisataa henkilöä. Oikeustieteiden tiedekunnan valintakoe järjestetään tänä vuonna ensimmäistä kertaa yhteistyössä Itä-Suomen ja Turun yliopiston kanssa. Samalla valintakokeella hakijan oli mahdollista hakea kaikkiin kolmeen yliopistoon.

– Kokonaisuutena olemme edelleen erittäin haluttu opiskelupaikka oikeustieteellisellä koulutusalueella. On myönteistä, että saimme tässä kolmen yksikön yhteisvalinnassa runsaasti myös ensisijaisia hakijoita, dekaani Juha Karhu sanoo.

Opettajan pedagogiset opinnot kiinnostavat

Lapin yliopiston erillisiin opettajan pedagogisiin opintoihin haki 104 henkilöä, joista opiskelemaan voidaan valita yhteensä 35 opiskelijaa. Hakijamäärä pysyi edellisvuosien tasolla.

Kuudenkymmenen opintopisteen laajuiset opinnot antavat pedagogisen kelpoisuuden koko koulutus kentälle: ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen, aikuiskoulutuskeskusten, vapaan sivistystyön oppilaitosten sekä lukion ja peruskoulun opettajan tehtäviin.

Valinnan tulokset ilmoitetaan viimeistään 24.5.2017.

Oikeustieteiden tiedekunta mukana valtioneuvoston hankkeessa

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan, Motivan, Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan ja PTC Services Oy:n muodostama hankekonsortio on valittu valtioneuvoston TEAS-hankkeen toteuttajaksi. Hankkeessa tarkastellaan muun muassa, miten innovatiivisia julkisia hankintoja voidaan hyödyntää hallitusohjelman mukaisten biotalouteen liittyvien hankkeiden tavoitteiden edistämiseksi.

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnasta hankkeessa ovat mukana yliopistonlehtori Kirsi-Maria Halonen, joka vastaa hankintamenettelyjä ja erityisesti innovaatiokumppanuutta koskevasta tutkimuksesta, sekä yliopistonlehtori Rosa Ballardini, joka osallistuu immateriaalioikeuteen liittyvien kysymysten tarkasteluun.

Opettajankoulutusprojektille Arktisen neuvoston tuki

Arktiseen opettajankoulutukseen keskittyvä projekti on hyväksytty Arktisen neuvoston kestävä kehityksen työryhmän projektiksi. Monimuotoisuuden ja tasavertaisuuden edistäminen arktisella alueella opettajankoulutuksen kautta -hankkeen vetäjämaat ovat Suomi, Kanada, Norja ja Venäjä. Arktinen koulutus on myös yksi Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuuskauden painopisteistä.

Hankkeen toteutusta koordinoi Arktisen yliopistoverkoston opettajankoulutuksen temaattinen verkosto. Verkoston johtaja on Tuija Turunen, Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan dekaani, joka esitteli projektiehdotuksen työryhmälle Alaskassa. Esityksessään hän muistutti, että yksi opettaja on uransa aikana tekemisissä satojen lasten kanssa ja opettajankoulutus vaikuttaa siten kymmeniin tuhansiin lapsiin.

Arktisen opettajankoulutuksen projekti tähtää inklusiivisiin käytänteisiin liittyvän osaamisen ja kokemusten vaihtoon. Toiminnan keskiössä ovat muun muassa alkuperäiskansapedagogiikka, innovatiiviset opetusratkaisut harvaan asutuilla alueilla, yhteisöpohjainen opetus, teknologian hyödyntäminen osallisuuden tukemisessa ja digitaalisiin ympäristöihin suunnatut opetusmallit.

Edellinen Lapin yliopiston promootio järjestettiin vuonna 2012.

Viides promootio järjestetään vuonna 2019

Lapin yliopiston hallitus on päättänyt järjestää järjestyksessään viidennen Lapin yliopiston promootion vuonna 2019.

Promootio on kolmipäiväinen tapahtuma, jossa promovoidaan maisterit, tohtorit ja kunniatohtorit. Promootio on tarkoitettu kaikille Lapin yliopistossa maisterin tai tohtorin tutkinnon suorittaneille, joiden tutkinto on hyväksytty ennen promootiota. Tilaisuudessa promovoitavat eli promovendit juhlistavat opiskelun päättymistä ja uuden elämän alkua opintojen jälkeen.

Lapin yliopiston hallitus on nimennyt promootiotoimikunnan, jonka tehtävänä on käynnistää promootiovalmistelut.

Virtuaalinen valokuva- näyttely voimavaroista

RESCuE-projekti on julkaissut kotitalouksien voimavaroista kertovan virtuaalisen valokuvanäyttelyn, jonka kuvat ovat tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden itsensä ottamia. Projektissa on mukana Lapin yliopiston Arktinen keskus.

Kuvat valottavat erilaisia näkökulmia, taitoja, keinoja ja voimavaroja, joiden avulla vähävaraiset kotitaloudet voivat parantaa arkeaan. Kuvien teemoja ovat muiden muassa perhe, ystävät, vapaa-aika, arki, vaikeudet, jakaminen ja arvot. Suomesta näyttelyssä on mukana 66 valokuvaa, joissa korostuu erityisesti luonnon merkitys pohjoisen asukkailla.

<http://rescueproject.net/exhibition/>

Kevättalvella 1998 kulttuurihistorian opiskelijat viettivät keskiaikajuhlaa, joka huipensi koko lukuvuoden kestäneen tutkimus- ja suunnittelutyön. Rekvisiitta ja ruoka valmistettiin itse.

Kulttuurihistoria täytti 20 vuotta

Kulttuurihistorian opetus aloitettiin Lapin yliopistossa vuonna 1996 Turun yliopiston alaisuudessa. Syksystä 1997 alkaen kulttuurihistoria on ollut itsenäinen sivuaine Lapin yliopistossa.

Koko 20-vuotisen taipaleen aikana oppiaineen peruskurssilla on pohdittu kysymystä, ”miten historia on osa minua ja minä osa historiaa”.

– Tämä on avannut monelle opiskelijalle uuden näköalan historiaan ja menneisyyden läsnäoloon. Oppiaine on tarjonnut kaikkien tiedekuntiemme opiskelijoille mahdollisuuden syventyä menneisyyden ihmisten ajatus- ja kokemusmaailmaan, mikä auttaa hahmottamaan myös nykyisyyttä ja tulevaisuutta, väitöskirjatutkija Tiina Harjumaa kertoo.

Tutkimus kaupungeissa asuvien saamelaisten hyvinvoinnista

Lapin yliopiston SÁRA-tutkijaryhmä tekee kyselytutkimuksen kotiseutualueensa ulkopuolella asuville saamelaisille. Kyselyn avulla selvitetään kaupungeissa asuvan saamelaisväestön kokemuksia sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatuspalveluista.

Eryteisesti haetaan tietoa siitä, miten saamelaisuus kulkee mukana arjessa, millaisia erityistarpeita kaupungeissa asuvilla saamelaisilla on kielensä ja kulttuurinsa siirtämisessä jälkipolville sekä tunnistaako nykyinen palvelujärjestelmä riittävästi näitä tarpeita. Saamelaisia asuu melkein kaikissa Suomen kunnissa, esimerkiksi pääkaupunkiseudulla 1 300, Rovaniemellä vähän yli 1 000, Oulussa reilu 900 ja Tampereella 400.

Tutkija Elsa Laiti-Hedemäen mukaan kaupungissa asuvista saamelaisista ja heidän elinoloistaan ei tiedetä juuri mitään. Tämä näkymätön ja tasaisesti kasvanut väestöryhmä on jäänyt vaille huomioita ajankohtaisissa monikulttuurisuuskeskusteluissa.

Kysely on osa laajempaa SÁRA-tutkimuskokonaisuutta, jossa selvitetään kaupungissa asuvien saamelaisten arjessa selviytymistä. Kyseessä on valtakunnallinen, ESR-rahoitteinen ja STM:n koordinoima tutkimushanke, jota rahoittavat myös Lapin yliopisto ja Lapin sairaanhoitopiiri.

Suomen puheenjohtajuus Arktisessa neuvostossa

Suomi ottaa vastaan Arktisen neuvoston kaksivuotisen puheenjohtajuuden toukokuussa 2017. Helmikuussa julkistetussa raportissa tarjotaan tutkimustietoa tukemaan Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden valmistelua ja toteutusta, Suomen arktisen politiikan painopisteiden määrittelyä sekä julkista keskustelua arktisen alueen kehityskuluista.

Raportin mukaan haasteena puheenjohtajana toimivalle maalle on varmistaa neuvoston työskentelyn jatkuvuus ja vaikuttavuus. Samaan aikaan puheenjohtajamaan pitää pysyä valppaana ja reagoida Arktisen neuvoston ulkopuolella tapahtuvaan arktiseen ja globaaliin taloudelliseen, poliittiseen, oikeudelliseen sekä ympäristölliseen kehitykseen.

Raportin on toteuttanut Lapin yliopiston Arktisen keskuksen, Ulkopoliittisen instituutin ja Suomen ympäristökeskuksen SYKE:n tutkijoiden muodostama konsortio. Raportti on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2016 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.

ArcticFinland-portaali uudistui

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen ylläpitämä verkkoportaali ArcticFinland.fi kokoaa Suomen arktiseen toimintaan liittyvää tietoa ja uutisointia.

Sivustolta löytyvät muun muassa keskeisimmät arktiset strategiat ja dokumentit, suomalaisten arktista tutkimusta tekevien korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten esittelyt sekä poiminnat tärkeimmistä ajankohtaisista uutisista ja keskustelunaiheista.

Verkkoportaaliin julkaistaan myös uutiskatsausta, joka tiivistää ja analysoi tärkeimmät uutiset ja tapahtumat muutaman kuukauden välein. Uutiskatsauksen erityistavoitteena on tuottaa tietoa arktisesta toimintaympäristöstä elinkeinoelämän tarpeisiin.

Portaali on osa Arktisen keskuksen koordinoimaa hankekokonaisuutta, jonka tavoitteena on vahvistaa Lapin arktista profiilia erityisesti Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuuskauteen liittyen. Lapin liitto on myöntänyt hankkeelle rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastosta.

TULA-uudistuksen arviointi käynnistyi

Tutkimuslaitosten ja -rahoituksen kokonaisuudistuksen (TULA-uudistus) arviointi on käynnistynyt. Lapin yliopistosta arviointiryhmässä ovat mukana professori Timo Aarrevaara ja tutkija Kirsi Pulkkinen.

Tavoitteena on arvioida, miten uudistus on toteutunut ja miten se on edesauttanut tutkimuksen hyödyntämistä yhteiskunnan kehittämisen ja päätöksenteon strategisena voimavarana. Arviointi alkoi helmikuussa 2017, ja se valmistuu marraskuussa 2018.

Arvioinnin toteuttaa konsortio, jota johtaa Ramboll Management Consulting. Muut toteuttajat ovat Gaia Consulting, Tempo Economics, Lapin yliopisto sekä kansainväliset asiantuntijat Peter Maassen ja Paul Cunningham.

APURAHAT

SUOMEN KULTTUURIRAHASTON APURAHAT

- Kasvatustieteen maisteri Marikaisa Laiti saamelaisista varhaiskasvatusta Suomessa nyt ja tulevaisuudessa käsittelevään väitöskirjatyöhön, 24 000 euroa.
- Yhteiskuntatieteiden lisensiaatti Marjo Liukkonen Hennalan naismurhia 1918 käsittelevään väitöskirjatyöhön, 12 000 euroa.
- Yliopistonlehtori Pigga Keskitalo alkuperäiskansojen metodologioita käsitteleviin työpajoihin yhdessä Pirjo Virtasen ja Torjer Olsenin kanssa, 50 000 euroa.

Agnico Eagle tukee lappilaista koulutusta

Kittilässä Euroopan suurinta kultakaivosta operoiva Agnico Eagle Finland Oy tekee 100 000 euron lahjoituksen Lapin yliopistolle.

– Omalla yliopistolla on tärkeä rooli, jotta päteviä opettajia saadaan jatkossakin kaikkiin Lapin kouluihin. Pidämme tätä erittäin tärkeänä Lapin tulevaisuuden kannalta ja siksi haluamme tukea yliopiston työtä, toimitusjohtaja Ingmar Haga kertoo yhtiön lahjoituksen perusteista.

Yhtiön lahjoitus kohdentuu puoliksi kasvatustieteiden ja puoliksi oikeustieteiden tutkimuksen ja koulutuksen kehittämiseen.

– Lapin yliopiston harjoittelukoulua laajennetaan parhailaan ja toimintaa kehitetään siten, että opettajankoulutuksen ohella yliopisto pystyy tukemaan kouluja eri puolilla Lappia esimerkiksi etäopetuksen mahdollisuuksien kautta. On hienoa, että Agnico Eagle merkittävänä Lapissa toimivana yrityksenä haluaa tukea tätä kehittämistyötä, rehtori Mauri Ylä-Kotola kiittelee.

Yliopistolle lahjoitus Kaksilauttaselta

Kaksilauttanen Arctic Resort Oy osallistuu Lapin yliopiston varainhankintakampanjaan 25 000 eurolla.

– Kansainvälinen matkailu kasvaa Lapissa kovaa vauhtia. Kaikenlaisten tehtävien osalta on pulaa osaajista, joten haluamme osaltamme tukea lappilaista korkeakoulutusta, jotta maakunta pystyy vastaamaan alan työvoimapulaan, toteaa Kaksilauttasen yrittäjä Juhani Eiramo.

Lapin yliopiston rehtori Mauri Ylä-Kotolan mukaan Kaksilauttanen on tehnyt uraauurtavaa työtä lappilaisen elämysmatkailutuotteen kehittämisessä.

– On hienoa, että yritys haluaa tukea matkailun kasvuedellytysten vahvistamista myös tukemalla yliopiston toiminnan kehittämistä, Ylä-Kotola kiittää.

Matkailualan tutkimus ja -koulutusinstituutti MTI on Pohjoismaiden tärkeimpiä matkailualan kouluttajia.

– Haaste osaavan työvoiman saamisesta on kaikille yhteinen, joten toivon, että lappilaiset matkailuyritykset lähtisivät joukolla mukaan koulutuksen kehittämiseen, kukin mahdollisuuksiensa puitteissa, Eiramo kannustaa.

Iso lahjoitus varainhankintaan

Lapin osuuspankit ja OP Ryhmä luovuttivat yhteensä 225 000 euron lahjakirjan Lapin yliopiston varainhankintaan.

Uutisoimme lahjoituksesta jo edellisessä numerossa (Kide 1/2017), mutta painetussa lehdessä julkaistiin vahingossa väärä kuva. Toimitus pahoittelee virhettä.

Lapin osuuspankkien toimitusjohtajat kokoontuivat yhteistyötapaamiseen Lapin yliopistolle 20.12.2016. Kuvassa: Keijo Posio, Pohjolan Osuuspankki, Rovaniemi; Heikki Palosaari, Kemin Seudun Osuuspankki; Pentti Alaperä, Tornion Osuuspankki; Vesa Jurmu, Posion Osuuspankki; Hannu Neuvonen, Tervolan Osuuspankki ja Terttu Hagelin, Ylitornion Osuuspankki. Lisäksi kuvassa ovat Lapin korkeakoulukonsernin neuvottelukunnan puheenjohtaja Johanna Ikäheimo, rehtori Mauri Ylä-Kotola, vararehtori Kaarina Määttä ja yhteyspäällikkö Heikki Autto.

MARKO JUNTILLA

VIISIPÄIVÄJUHLASSA PALKITTUJA

Lapin yliopiston vuosipäiväjuhlassa 1.3.2017 palkittiin vuoden alumni, vuoden opettaja, vuoden opiskelija sekä jaettiin rehtorin palkinto. Lisäksi juhlassa jaettiin ansiomerkit pitkään palvelleille.

JOHANNA IKÄHEIMO VUODEN ALUMNIKSI

Lapin yliopiston alumnitoiminta valitsi vuoden alumniksi Lappset Group Oy:n hallituksen puheenjohtaja Johanna Ikäheimon. Hän on valmistunut hallintotieteiden maisteriksi vuonna 1995, jonka jälkeen hän on edesauttanut yliopiston alumnitoiminnan käynnistymistä sekä vaikuttanut aktiivisesti yliopiston alumnina. Ikäheimo on muiden muassa Lapin korkeakoulukonsernin neuvottelukunnan puheenjohtaja.

VILLE PIETILÄINEN VUODEN OPETTAJAKSI

Lapin yliopiston ylioppilaskunta valitsi yliopistonlehtori Ville Pietiläisen vuoden opettajaksi. Pietiläinen opettaa soveltavaa psykologiaa yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa.

Valinnan perusteluiden mukaan Pietiläinen hyödyntää erilaisia opetusmuotoja, kuten esimerkiksi pienryhmäohjaamista. Lisäksi Pietiläinen huomioi opiskelijanäkökulman ja käyttää opetuksessaan sähköisiä oppimisympäristöjä.

HENRIKKA HIETANIEMI VUODEN OPISKELIJAKSI

Lapin yliopiston ylioppilaskunta valitsi opetushenkilökunnalta saatujen ehdotusten jälkeen vuoden opiskelijaksi kuvataidekasvatuksen maisterivaiheen opiskelija Henriikka Hietaniemen.

Kuvataidekasvatuksen henkilökunnan mukaan Hietaniemi on aikaansaava ja luotettava opiskelija, joka on menestynyt opinnoissaan erinomaisesti. Hän on yhteistyökykyinen ja huomioiva kuuntelija.

RAIJA KIVILAHDELLE REHTORIN PALKINTO

Rehtori Mauri Ylä-Kotola myönsi rehtorin palkinnon Arktisen keskuksen tapahtumakoordinaattori Raija Kivilahdelle. Valinnan perusteluiden mukaan Kivilahti on ollut avaintekijä yliopiston kansainvälisten tilaisuuksien järjestäjänä. Hän on ollut mukana Arktikum-talon ja Arktisen keskuksen kehitystyössä perustamisvaiheesta lähtien.

Ansiomerkit ja muistamiset pitkään palveluksessa olleille

YLI 35 VUOTTA PALVELLEET: Lehtori Kaarlo Alaoja, kielenkääntäjä Richard Foley, kirjastosihtööri Raili Laukkanen ja professori Anneli Pohjola.

YLI 30 VUOTTA PALVELLEET: Taloudenhoitaja Mirja Helpikangas, opintosihtööri Elli Hiltunen, lehtori Michael Hurd, toimistosihtööri Lisbeth Jacobson, kirjastosihtööri Eija Kumpula, professori Kirsi Kuusikko, it-suunnittelija Arja Piironen, kirjaja Rauna Pääkkönen, kirjastosihtööri Jaana Salmela ja lehtori Pekka Vasari.

LAPIN YLIOPISTON KULTAINEN 25-VUOTISMERKKI

Opintosihtööri Raili Heikkilä, yliopisto-opettaja Michael Jacobs, yliopistotutkija Jukka Jokimäki, professori Leila Juanto, koulutuspäällikkö Irmeli Kari-Björkbacka, taloussihtööri Tuija Kattermaa, amanuenssi Anne Kautto, it-sihtööri Sari Keskiniva, yliopistonlehtori Ritva Linnakangas, työmestari Raimo Pankkonen, tutkimusprofessori Monica Tennberg, professori Marja Tuominen ja yliopistonlehtori Seija Ulkuniemi.

LAPIN YLIOPISTON HOPEINEN 20-VUOTISMERKKI

Hallintosihtööri Riitta Aikio, yliopisto-opettaja Pertti Aula, lehtori Max Juntunen, tutkimuspäällikkö Tarja Kemppainen, yliopistonlehtori Anniina Koivurova, henkilöstöjärjestelmävastaava Seija Lanko, yliopisto-opettaja Leila Lipiäinen, professori Soili Nysten-Haarala, kirjastonjohtaja Susanna Parikka, kongressisuunnittelija Marja-Leena Porsanger, koulutuspäällikkö Helena Tompuri, yliopistotutkija Minna Turunen ja professori Minna Uotila.

LAPIN YLIOPISTON PRONSSINEN 15-VUOTISMERKKI

Hallintojohtaja Markus Aarto, yliopistonlehtori Miia Hast, yliopistotutkija Leena Heinämäki, yliopistonlehtori Maria Huhmarniemi, kirjastosihtööri Tarja Juntunen-Niskasaari, lehtori Tomi Knuutila, yliopistotutkija Saara Koikkalainen, lehtori Satu Kumpulainen, controller Jaana Kögäs, yliopisto-opettaja Jari Mikkola, kansainvälisten asiain suunnittelija Minna Nousiainen, nuorempi tutkija Hanna Peltomaa, yliopistonlehtori Heidi Pietarinen, yliopistonlehtori Päivi Rantala, professori Suvi Ronkainen, lehtori Arto Selkälä, koulutussihtööri Outi Tuomikoski, yliopistonlehtori Hanna Vakkala ja amanuenssi Susa Vuorjoki.

MTI valitsi vuoden lappilaiset matkailualumnit

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti MTI valitsee vuosittain kaksi ansioitunutta matkailualumnia, yhden kummastakin instituuttiin kuuluvasta korkeakoulusta.

Tämänvuotinen Lapin yliopistosta valmistunut matkailualumni on Paula Aspholm, joka työskentelee Metsähallituksen Pohjanmaan Luontopalveluissa matkailun erikoissuunnittelijana. Hän on valmistunut Lapin yliopistosta vuonna 2015. Valinnan perusteina olivat aktiivinen yhteistyö MTI:n hankkeiden ja opetuksen kanssa, mielenkiintoisen uratarinan jakaminen sekä luova ja innovatiivinen matkailun kehittäminen Lapissa.

Toinen vuoden 2017 matkailualumni on Lapin ammattikorkeakoulusta valmistunut Jari Kurtti. Hän on valmistunut Rovaniemen ammattikorkeakoulun kulinäärikeittiölinjalta 2002. Nykyisin hän toimii yrittäjänä ja toimitusjohtajana Arctic Forest Foods Oy -yrityksessä, joka tunnetaan paremmin Arctic Superfoods -tuotebrändistä. Kriteereinä Kurtin valinnalle olivat innostava uratarina, syvä yhteistyö MTI:n kanssa sekä rohkea toiminta lappilaisten luonnonmakujen tuotteistamiseksi ja brändäämiseksi.

ANNA-LEENA MUOTKA

Manu Pajuluoma
TIVIAN hallitukseen
jatkokaudelle

Lapin yliopiston tietohallintojohtaja Manu Pajuluoma on valittu kaudeksi 2017–2018 Tieto- ja viestintätekniikan ammattilaiset TIVIA ry:n hallitukseen.

TIVIA – Tieto- ja viestintätekniikan ammattilaiset on valtakunnallinen ja puolueeton tietotekniikka-alalla toimivien yhdistysten yhteistyöjärjestö, joka koostuu lähes 30 alueellisesta yhdistyksestä, teemayhdistyksestä tai opiskelijayhdistyksestä. Liittoyhteisön jäsenenä on 10 000 alan ammattilaista ja noin 400 tietotekniikkaa tuottavaa tai sitä käyttävää yritystä ja muuta organisaatiota. TIVIAN tavoitteena on jäsenistön ammatillisen osaamisen ja arvostuksen kehittäminen.

Manu Pajuluoma
korkeakoulujen tietohallinto- ja
ICT-ohjausryhmään

Opetus- ja kulttuuriministeriö on nimittänyt tietohallintojohtaja Manu Pajuluoman korkeakoulujen tietohallinto- ja ICT-ohjausryhmään toimikaudeksi, joka päättyy 21.12.2017.

Ohjausryhmän tehtävänä on ylläpitää kokonaiskuvaa korkeakoululaitoksen ICT:stä yhteistyössä korkeakoulujen verkostojen kanssa sekä seurata ja ennakoita korkeakouluihin kohdistuvia tietohallinnollisia vaatimuksia.

Lisäksi ohjausryhmä käy keskusteluja ja tekee esityksiä opetus- ja kulttuuriministeriön CSC:ltä korkeakouluille ostamien palveluiden sisällöstä ja linjavalinnoista, kuten palvelujen sisällöllisistä painopisteistä ja taloudellisista asioista.

MARKO JUNTILA

Päivi Rasi
Valtakunnallisen
Mediakasvatusseuran
puheenjohtajaksi

Mediakasvatusseuran uudeksi puheenjohtajaksi on valittu mediakasvatuksen dosentti, yliopistonlehtori Päivi Rasi Lapin yliopiston Mediapedagogiikkakeskuksesta. Rasi on toiminut vuodesta 2008 mediakasvatuksen lehtorina ja yliopistonlehtorina Lapin yliopistossa.

ANNA-LEENA MUOTKA

Satu Miettinen
Digi arkeen
-neuvottelukuntaan

Palvelumuotoilun professori Satu Miettinen on nimetty jäseneksi valtiovarainministeriön asettamaan Digi arkeen -neuvottelukuntaan.

Neuvottelukunnan tavoitteena on tukea digitaalisten palvelujen kehittämistä, jotta eri väestöryhmät pystyisivät käyttämään tasavertaisesti digitalisaation tuomia mahdollisuuksia.

Neuvottelukuntaan kuuluu 20 jäsentä, jotka edustavat kansalaisjärjestöjä ja tutkimusta. Lisäksi neuvottelukuntaan kuuluu edustajat valtiovarainministeriöstä, oikeusministeriöstä sekä sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Neuvottelukunnan toimikausi on 8.3.2017–28.2.2019.

ANNA-LEENA MUOTKA

Lassi Heininen
Vieraillevaksi
professoriksi Kiinaan

Arktisen politiikan professori Lassi Heininen on nimitetty Shanghaissa toimivan Tongji-yliopiston vieraillevaksi professoriksi politiikkatieteen ja kansainvälisten suhteiden laitokselle vuodeksi 2017.

Heinisen tehtäviin kuuluu tutkimuksen ja opetuksen lisäksi Pohjoismaiden ja EU-maiden tieteellisen yhteistyön edistäminen Tongji-yliopiston kanssa. Yksivuotinen vierailuprofessori alkoi tämän vuoden alusta, ja Heininen teki ensimmäisen vierailunsa Shanghaiin maaliskuussa 2017.

MINNA SALLI

Heli Ruokamo
Sino-Finnish
JoLiin verkoston
johtoryhmään

Kasvatustieteiden tiedekunnan mediakasvatuksen professori Heli Ruokamo on nimitetty Sino-Finnish Joint Learning Innovation Institute -verkoston johtoryhmään. Ruokamo vastaa verkostossa osaltaan opettajankoulutuskeskuksen vetämisestä.

Suomen osalta verkostoa johtaa Helsingin yliopisto. Yhteistyössä ovat mukana muiden muassa kaikki Suomen yliopistojen kasvatustieteelliset tiedekunnat.

Kiinalaisten ja suomalaisten yliopistojen välinen tutkimusta, koulutusta ja yritys-yhteistyötä koskeva yhteistyösopimus allekirjoitettiin Pekingissä marraskuussa 2015.

AKI RASK

Kirsi-Maria Halonen
Ruotsin
kilpailuviraston
tutkimusneuvostoon

Oikeustieteiden tiedekunnan kauppa- ja oikeuden yliopistonlehtori Kirsi-Maria Halonen on nimetty Ruotsin kilpailuviraston tutkimusneuvostoon 20.5.2017 lähtien. Halonen nimettiin tehtävään seuraavaksi kahdeksi vuodeksi.

Neuvoston tehtävänä on edistää tutkimusta kilpailuoikeuden ja julkisten hankintojen saralla sekä tuottaa kilpailuviraston toiminnan kannalta relevanttia tutkimustietoa. Neuvosto toimii valmistelu- ja päätöksissä. Halonen keskittyy pääosin julkisia hankintoja koskeviin hankkeisiin.

MARKO JUNTILA

Kaarina Määttä
Osaamisen
ennakointifoorumin
ohjausryhmään

Opetus- ja kulttuuriministeriö on nimittänyt Lapin yliopiston vararehtori Kaarina Määttä valtakunnalliseen Osaamisen ennakointifoorumin ohjausryhmään.

Foorumin tehtävänä on edistää koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen kanssa. Foorumi muodostuu opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämästä ohjausryhmästä, Opetushallituksen nimeämästä ennakointiryhmästä sekä ennakointiryhmien tarvittaessa koostamista asiantuntijaverkostoista.

Ohjausryhmän toimikausi on 1.1.2017–31.12.2020.

Soili Nystén-Haarala
Oikeustieteiden
tiedekunnan
dekaaniksi

Rehtori Mauri Ylä-Kotola on nimennyt oikeustieteiden tiedekunnan dekaaniksi professori, OTT, KTM Soili Nystén-Haaralan ajalle 1.8.2017–31.7.2019.

Nystén-Haarala on suorittanut oikeustieteen tohtorin tutkinnon Lapin yliopistossa 1998 ja kauppatieteiden maisterin tutkinnon Turun kaupakorkeakoulussa 1981. Lapin yliopiston Venäjän oikeuden dosentiksi hänet nimitettiin vuonna 2006. Kauppaoikeuden, erityisesti Venäjän kauppaoikeuden professorina Nystén-Haarala on toiminut vuodesta 2013 alkaen.

ANNA-LEENA MUOTKA

Timo Koivurova
European Polar
Boardin hallitukseen

Arktisen keskuksen johtaja, professori Timo Koivurova on valittu eurooppalaisesta polaarialueiden tutkimusta edustavan European Polar Boardin (EPB) hallitukseen. Valinta tehtiin Prahassa Arctic Science Summit Week -tiedetapahtuman yhteydessä pidetyssä kokouksessa. Koivurova valittiin kaksivuotiseen tehtävään äänestämällä.

EPB:n tehtävänä on koordinoita Euroopassa tapahtuvaa arktista aluetta ja Etelämannerta koskevaa tutkimusta, edistää eurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurin käyttöä ja pitää yllä yhteyksiä kansallisten ja kansainvälisten tutkimusrahoittajien kanssa.

hiutaleita

KALLE LAMPELA

Kuvataiteen yliopistonlehtori,
taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

**Kun jokin mättää, on selvää,
että ajattelevan ihmisen on
avattava suunsa.**

OLKAAMME NEGATIIVISIA

Aikamme kestoteema on onnellisuus. Elämäntaitoguruilla, onnellisuusoppailla ja self help -kirjallisuudella riittää kysyntää. *Onnellisuudesta*-esseekokoelmassaan Tommi Melender kutsuu-kin positiivisuuden kulttia yhdeksi uushengellisyyden muodoksi. Lisäksi hän kritisoi positiivista ajattelua sen kehämäisyydestä. Se näet toimii parhaiten, jos olet jo valmiiksi myönteinen. Melender on tottunut mieltämään ajattelun orientaatioltaan pikemmin negatiiviseksi kuin positiiviseksi. ”Eikö aito pyrkimys tietoon ja ymmärrykseen edellytä epäilyä, kyseenalaistamista, valmiiden totuuksien horjuttamista?”, hän kysyy.

Saksalainen utopiafilosofi Ernst Bloch oli dialektinen ajattelija. Vaikka hänelle utooppinen oli merkitykseltään myönteinen, pohjimmiltaan se oli hänelle negatiivinen. Negatiivinen siis seuraavassa merkityksessä. Jos jokin asiantila on epämiellyttävä tai suorastaan kurja, se vaatii positiivisen keikautuksen. Jopa niin, että vallitsevat vääryydet täytyy kärjistä, jotta myönteinen vaihtoehto pääsee vastavuoroisesti esiin.

Valittava ja negatiivinen ihminen ei siis välttämättä ole vain pahanilmalintu ja työilmapiirin pilaaja. Hän on todennäköisesti kiinnittänyt huomiota aitoon mätäpaiseeseen ja oirehtii ennen kuin löytää rakentavan ratkaisun ongelmaan. Kun jokin mättää, on selvää, että ajattelevan ihmisen on avattava suunsa. Siitä ei vaan pääse mihinkään, että kritiikki on edistymisen ja asiantilojen parantamisen edellytys. Jos kaikesta repii irti vain sen positiivisen puolen, miten mikään voi muuttua miksikään?

Melender pitää hengen guruja Dalai Lamaa ja Desmond Tutua sekundaforismeja suoltavina hyvän mielen lähettiläinä. Näiden herrojen yltiöpositiivista sanomaa löytyy *Ilon kirjasta*, jonka alaotsikko on Ystävydestä, rakkaudesta ja hyvästä elämästä. Mutta ei niin pahaa, ettei jotain hyvääkin. Tutu korostaa toivoa, myös Ernst Blochin ja monien teologiain kestoteemaa. Tutu sanoo, ettei ole optimisti, koska se riippuu hänen mukaansa enemmän tunteista kuin todellisuudesta. Toivo ylittää optimismin ja pessimismin. Se ei riipu ohimenevistä tunteista vaan syvästä vakuuttuneisuudesta. Toivo on syvää. Lähes järkähtämättömyyttä. Toivo edellyttää raakaa haavoittuvuutta ja traagista riskinottoa. ”Toivon valitseminen tarkoittaa, että astuu lujasti eteenpäin ulvovaan tuuleen ja paljastaa rintansa luonnonvoimille tietäen, että myrsky menee ennen pitkää ohi”, Tutu valistaa.

Pistetään tuulemaan. Olkaamme negatiivisia.

ANNA-LEENA MUJOTKA

Kide-lehden vapaaehtoinen kannatusmaksu

Voit tukea Kide-lehden ilmestymistä kannatusmaksulla, jonka suuruus on 20 euroa vuodessa.

Kannatusmaksun voi maksaa tilille:
FI90 5640 0220 2453 23

Saaja: Lapin yliopisto
Viesti: Kide-lehden kannatusmaksu

Kiitos tuestasi!

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
PL 122 | 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

Lapin yliopisto
toivottaa työntekijöilleen,
opiskelijoilleen ja
yhteistyökumppaneilleen
aurinkoista kevättä
ja kesää!

Lapin yliopiston
lukuvuoden 2017–18
avajaiset 4.9.2017.

Tervetuloa!